

MILIEURAMA

● MAANDBLAD ● 8ste JAARGANG ● APRIL 1988 ●

● BOND BETER LEEFMILIEU ●

4

I-N-H-O-U-D

EDITORIAAL	2	Het geluid van stilte	20
't Is weer voorbij ...	3	EUROPA	23
Memorandum aan de informateur	5	Water in de brouwerij	25
De Vulcanus op drift.	9	BERICHTEN	28
CFK's	12	PUBLIKATIES	32
FLITSEN	14	PUZZELEN	35
De voetganger stapt het nog niet op	15	KALENDER & KOLOFON	36
WET & PERS	18		

E-D-I-T-O-R-I-A-A-L

WEEKENDVERBLIJVEN : NAAR EEN OPLOSSING ?

Onder deze titel opent het Nationaal Komitee van de Weekendverblijven het februari-nummer van zijn tijdschrift. Het NKW vertelt hierin een aantal zaken die ons toch even de wenkbrauwen doen fronsen en die al voor wat gemor gezorgd hebben bij de achterban van de Bond. Met name de passage (en wij citeren) "... na moeizame contacten heeft de Bond Beter Leefmilieu onze (die van het NKW n.v.d.r.) voorwaarden om tot onderhandelingen te komen, aanvaard..." zorgt nogal voor wat ongenoegen.

We kunnen begrip opbrengen voor het feit dat een voorzitter naar zijn achterban toe wat fraaier pluimen op zijn hoed wil steken, maar de waarheid heeft ook haar rechten: de basistekst werd inderdaad opgesteld door het NKW maar werd na discussie geamendeerd en goedgekeurd door het bestuur van de Bond waarna de nieuwe tekst ook aanvaard werd door het NKW. Toch enigszins een nuance. Bovendien moet het duidelijk zijn dat de voorwaarden slaan op voorwaarden om tot een gesprek te komen (bijv. de vereiste deelname en

garantie tot uitvoering van een potentieel akkoord door de minister van Ruimtelijke Ordening) en niet slaan op de inhoudelijke aspecten van het probleem: hierover kan geen enkel misverstand bestaan. De voorwaarden werden nog verduidelijkt in een later schrijven om elk misverstand uit de weg te gaan.

Verontrustender is echter dat het NKW alleen naar minister Beysen getrokken is voor een onderhoud. Toegegeven: er is vertraging geweest bij de Bond om samen een onderhoud aan te vragen bij de nieuwe minister van Ruimtelijke Ordening, maar het NKW lijkt ons wat al te gretig om alleen het kabinet te bewerken. Veelbetekenend is ook het slot van het editoriaal van dhr. Lambrechts. In een oproep tot zijn leden stelt de voorzitter van het NKW dat het doel van het NKW na 17 jaar overeind blijft nl. de regularisatie.

Dit is wel een erg ongenueanceerd slot op een moment dat onderhandelingen zouden opstarten met de Vlaamse milieubeweging.

DVM

't IS WEER VOORBIIJ

HET EUROPEES JAAR VAN HET LEEFMILIEU

Het afgelopen Europees Jaar van het Leefmilieu was geen onverdeeld sukses. Toch was het veel meer dan de vele speeches overgoten met champagne, die door ijverige persmuskieten breed werden uitgemeten op papier, radio en TV. Heel wat groepen, waaronder de vakbonden, de socio-kulturele organisaties, de universiteiten en tot op zekere hoogte ook het bedrijfsleven, geven er blijk van dat het Jaar niet ongezien aan hen voorbij is gegaan. Het is geen peulschil wanneer Bodson (voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen - VBO) uitroept dat een gezonde economie de nodige financiële middelen moet opbrengen om te investeren in milieuvriendelijke produktiesystemen, alternatieve energie en recycling en dat het leefmilieu een must is voor de ondernemingen. Als daarenboven staatssekretaris voor leefmilieu Miet Smet de Bond opneemt in haar officiële delegatie voor de Noordzeekonferentie te Londen, betekent dit veel meer dan een saluut aan de milieuvereniging. Het vormt een politiek feit dat door de andere EG-Landen, met Nederland op kop, niet in dank werd afgenomen.

In Milieurama van maart 1987, de maand waarin het jaar van het Leefmilieu werd geopend, schreven wij dat men het jaar niet mocht veroordelen voor het de kans gekregen had open te bloeien. Wij stelden drie grote voorwaarden waaraan het Jaar moest voldoen om geslaagd te zijn. Op de eerste plaats moest de milieukwaliteit verbeterd worden via wetgeving en controle. Daarnaast moest de projectensteun daadwerkelijk bijdragen tot sensibilisering van de bevolking en verbetering van de kwaliteit van het leefmilieu. Deze projecten dienden tevens de leefmilieubeweging meer aan haar trekken te laten komen. Tenslotte zou het Jaar een aanleiding vormen tot samenwerking tussen de verschillende belangengroepen.

Op het gebied van Wetgeving en beleid liet het Europees Jaar van het Leefmilieu te wensen over. Volgens Guido Steenkiste, voorzitter van de BBL, is het vooral aan staatssekretaris Miet Smet te danken dat tijdens het voorbije jaar een aantal zaken gerealiseerd werden. Zij liet een serie Europese Richtlijnen ten uitvoer brengen in de Belgische wetgeving. Guido Steenkiste: "Dat neemt natuurlijk niet weg dat een aantal Richtlijnen nog steeds op hun uitvoering wachten. Soms zit de staatshervorming daar voor iets tussen, maar ook economische belangengroepen, die baat hebben bij verder uitstel, spelen hier een rol in. Zo werd België, na een eerste veroordeling in 1982, onlangs voor de tweede maal

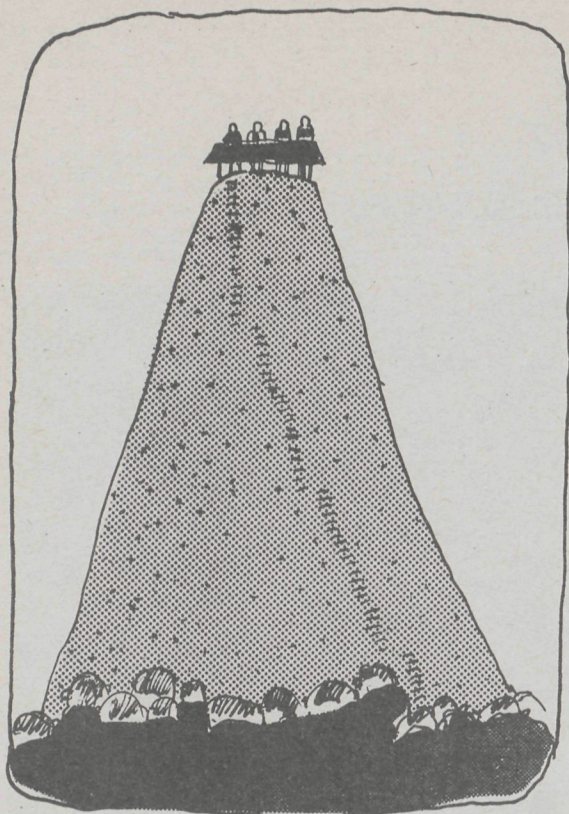

Guido Steenkiste op het kongres.

veroordeeld wegens het niet uitvoeren van vier Richtlijnen inzake afvalolie, titaandioxide-afval en de verwijdering van de zeer schadelijke PCB's."

Ook de effectieve uitvoering van de Richtlijnen en de controle erop laten veel te wensen over. Volgens Steenkiste is dit vooral te wijten aan het feit dat de nationale overheid geen bevoegdheid heeft om Gewestelijk op te treden: "Maar dat is niet het enige probleem. Tot nu toe worden wel de bevoegdheden naar de Gewesten overgeheveld, maar onvoldoende middelen om de bevoegdheden vorm te geven. De Gewesten beschikken nog steeds niet over voldoende financiële middelen voor een serieus afvalbeleid of een serieus waterbeleid."

Op nationaal niveau spelen vooral bevoegdheidskonflikten een verantwoord milieubeleid parten. Volgens Guido Steenkiste wordt er een ongelijke strijd gestreden, waarbij de invloed van het Staatssekretariaat voor Leefmilieu, ondanks het Jaar van het Leefmilieu, nog steeds marginaal is. De bevoegdheidsproblematiek schreeuwt volgens hem om een geïntegreerd milieubeleid, met een minister voor leefmilieu die zetelt in het economisch kernkabinet, zodat alle economische beslissingen ook door zijn handen kunnen passeren.

Om een consistent beleid uit te werken is het eveneens van belang dat de overheid, naar Nederlands voorbeeld, beleidsplannen opstelt. De Bond Beter Leefmilieu pleit ervoor dat men indicatieve meerjarenplannen opstelt, dat de publieke opinie daarin inspraak verwerft en dat de plannen voorgelegd worden aan het parlement. Deze plannen dient men regelmatig te evalueren en aan te passen. Guido Steenkiste: "Hoewel het Vlaams regeerakkoord voorziet in een dergelijk globaal plan, wordt dat helemaal niet ondersteund door het economisch luik in datzelfde akkoord. Je vraagt je dan ook af in hoeverre dat plan meer is dan een holle frase."

In het kader van het Europees Jaar van het Leefmilieu werden ook een aantal konkrete projecten uitgevoerd, die bijdroegen aan de bewustwording van een breed publiek. Die bewustwording is eigenlijk overbodig, meent Guido Steenkiste: "De bevolking weet maar al te goed wat er aan de hand is. Zij ziet echter weinig verbeteren. De bevolking wacht op verandering. Die verandering moet komen van de politieke top en de politieke partijen." De grote verdienste van het Jaar van het Leefmilieu is volgens Steenkiste dat juist die politieke kringen zijn aangesproken, naast de vakbonden, de landbouwerskringen en de administratie. De industrie heeft het echter tijdens het voorbije jaar laten afweten. Zij heeft

geen projecten ondersteund die buiten haar eigen interessesfeer lagen. Toch zijn de betrokken partijen nu eindelijk de ernst van de situatie gaan inzien. Men beseft eindelijk dat men er iets aan kan doen en dat economische groei en milieubescherming niet noodzakelijk tegenstrijdige belangen zijn. Guido Steenkiste: "Desondanks wacht de milieubeweging nog steeds op de erkenning als kollektief belangenbehartiger en gesprekspartner met de overheid en belangengroepen. Het wordt tijd dat de overheid inziet dat het algemeen belang gebaat is bij een sterke milieubeweging."

In ieder geval is het Jaar van het Leefmilieu een draai aan de zwengel geweest, waarbij wellicht meer gebeurd is dan in andere jaren. De beslissing te stoppen met afvalverbranding op zee, het verbod op het storten van titaandioxide-afval, de vervanging van schadelijke CFK's in spuitbussen door andere drijfgassen die de ozonlaag niet aantasten, het zijn serieuze overwinningen, en politieke beslissingen die wellicht in een ander jaar niet zo direkt gevallen waren. In die zin was het Jaar van het Leefmilieu geen maat voor niets.

Na het Jaar van het Leefmilieu blijft nog veel essentieel werk te verrichten. De leefmilieubeweging verwacht een beleid dat een milieubeleidsplan opstelt en waarmaakt, met een beleidsvisie rond natuurbehoud, waarbij de nodige middelen worden vrijgemaakt voor de uitvoering ervan, een ruimtelijk beleid, gebaseerd op een Structuurplan voor Vlaanderen en een handhavingsbeleid, dat gericht is op de kwaliteit van het milieu.

Vrije vertolking Guido Steenkiste

MEMORANDUM AAN DE INFORMATEUR

De regionale federaties:

- Bond Beter Leefmilieu
- Inter-Environnement Wallonie
- Inter-Environnement Bruxelles en Raad voor het Leefmilieu te Brussel

vragen dat een globaal en geïntegreerd beleid ten bate van het leefmilieu één van de pijlers zou zijn van het politiek beleid, waarop de regeringsverklaring zich baseert. Dit beleid dient te steunen op de volgende principes:

Een globaal beleid, coherente bevoegdheden.

Het beleid dat nu vereist is voor de economische, sociale en kulturele ontwikkeling, vereist een staatsbeheer dat nieuwe wegen inslaat.

Op de eerste plaats verwachten de Federaties van de regering een milieupolitiek die de verschillende aktieterranen van de Staat omspannt. Deze politiek moet vooral tot uiting komen in:

- een uitgewerkt aktieplan voor eko-ontwikkeling, waarin de richting wordt aangegeven van iedere konkrete beleidsdaad ten bate van het leefmilieu. In het aktieplan dient men eveneens een aantal selektiekriteria vast te leggen voor investeringen in milieu-objektieven. Het realiseren van deze objektieven dient bevorderd te worden door het opleggen van strenge normen en het heffen van belastingen.

- de oprichting van een Ministerie voor Leefmilieu. De titularis hiervan moet zetelen in de verschillende ministeriële komitees en de uitvoering van het aktieplan voor eko-ontwikkeling coördineren.

Op de tweede plaats vragen de Federaties dat de verschillende bevoegdheden op een coherente wijze worden vastgelegd. Zij menen dan ook dat het noodzakelijk is om:

- een heus milieudepartement op te richten en de nodige middelen te verschaffen opdat dit departement zijn taken (de uitvoering van het beleid inzake eko-ontwikkeling, Volksgezondheid en Energie, naar behoren zou kunnen verrichten).

- aan de Gewesten een aantal bevoegdheden toe te vertrouwen die deel uitmaken van Ruimtelijke Ordening. Het gaat met name om de sectoren Wegen en Waterwegen van Openbare Werken en de sectoren van Verkeerswezen die onder voogdij staan van de NMBV en de MIV. Ook de bevoegdheid over de bescherming van het patrimonium dient aan de Gewesten te worden toevertrouwd.

- de financiële middelen vast te leggen die de Gewesten ter beschikking hebben, waaronder de middelen om de uitvoering van de nationale

milieuwetgeving te controleren.

- de koördinatie van investeringen tussen de machtsniveau's (Staat, Gewesten, Gemeenschappen) te vereenvoudigen, vooral van investeringen die interregionaal van belang zijn en van investeringen die men kan vrijmaken voor stadsvernieuwing.

- speciale aandacht te besteden aan de erkenning en toewijzing van bevoegdheden en budgetten voor Brussel, die eigen zijn aan haar statuut.

Deze algmene principes moeten konkreet vertaald worden op de volgende vlakken:

1. Een nationaal, normatief en stimulerend milieu-beleid.

Omdat kwaliteitskriteria ten overstaan van het leefmilieu een geïntegreerde eko-ontwikkeling stimuleren én deel uitmaken van de strijd tegen de grote ekologische verstoringen van onze planeet, moet België resoluut haar plaats innemen aan de zijde van de landen die eisen stellen aan hun industriële produktie. De Federaties vragen dat men onverwijld de achterstand inhaalt, opgelopen bij het toepassen van de Europese Richtlijnen.

Prioriteit dient verleend te worden aan:

- het opzetten van een nationaal programma voor schone technologieën.

- het steunen van bio-afbreekbare of schone produkten door strenge erkenningsnormen op te leggen, door een milieulabel te lanceren, en door het heffen van belastingen.

Volgende maatregelen dienen genomen te worden:

- het instellen van een kaderwetgeving voor Milieu-effektrapportering bij nationale infrastructuurwerken, waarbij men ook de Gewesten dient te betrekken.

- de drastische beperking van gevaarlijke emissies van industriële herkomst, vooral van zwavel en zwaveldioxide (SO₂), geloosd door elektrische centrales en raffinaderijen.

- het opleggen van nieuwe normen voor het op de markt brengen van nieuwe scheikundige produkten. Dit moet gebeuren in het kader van een wet op de toxische produkten.

- de herziening van de reglementeringen voor pesticiden en toxische afvalstoffen. Het storten, opslaan en verbranden op zee van toxische afvalstoffen moet worden verboden.

- strenge erkenningsnormen voor bouwmaterialen, met het oog op het bestrijden van de toxiciteit van sommige materialen.

- een verbod op de produktie van aërosolen om de voortschrijdende afbraak van de ozonlaag tegen te gaan.

- een beperking van fosfaten en detergenten.

Tenslotte zijn de Federaties van oordeel dat

de leefmilieuorganisaties, net als de sociale partners, betrokken moeten worden bij nationale en internationale onderhandelingen over milieuproblemen.

2. Internationale relaties gebaseerd op respect voor het wereldpatrimonium.

In een wereld waar de onderlinge afhankelijkheid van dag tot dag groeit, verwachten de Federaties van de regering dat zij haar aandacht meer toespitst op het respect voor het wereldpatrimonium. De aandacht dient vooral toegespitst te zijn op:

- Ontwikkelingssamenwerking. Voor ieder project waaraan België meewerkt, moet eerst een evaluatie over de milieueffekten worden opgesteld.
- Handelstransakties. De export van gevaarlijke produkten, pesticiden en farmaceutische produkten moet streng gereguleerd worden. De import van exotische houtsoorten moet worden beperkt.
- De Europese opbouw. Men dient te streven naar een gemeenschappelijke kulturele identiteit. Een konkreet luik hiervan is de stadsvernieuwing.
- Defensie. Men dient deel te nemen aan alle initiatieven om de bewapening te verminderen. Dit geldt vooral voor de nukleaire bewapening.

3. Een verkeersbeleid ten dienste van de kwaliteit van het leven.

De belangrijkste sectoren van het Verkeersbeleid moet men overdragen aan de Gemeenschappen. Het is de bedoeling dat men evenveel energie stopt in het verbeteren van de kwaliteit van de verplaatsingen, als men vroeger besteedde aan het uitbouwen van de kwantiteit.

Twee objectieven zijn hier belangrijk: men dient de keuze van iedere burger tussen verschillende transportmogelijkheden te vergroten en men moet de noodzaak om zich te verplaatsen beperken.

De Federaties Bond Beter Leefmilieu/Inter-Environnement zijn van oordeel dat men nieuwe selectiekriteria moet invoeren voor investeringen in infrastructuurwerken. Deze criteria zijn:

- de bescherming van het leefmilieu
- het terugrijpen naar zuivere technologieën
- de graad van arbeidsintensiteit
- het in de hand houden van de beheerskosten.

Deze criteria moeten worden geanalyseerd via onder andere MER-studies, die men dient te bespreken in een programmatie-kommissie waarin ook de leefmilieuverenigingen zetelen. De programmering van de investeringen wordt voorgelegd aan het Parlement. De milieukommissie van Openbare Werken moet worden ontbonden.

De wegwijk moet men herwerken tot een kode van de Openbare Ruimte, waarin de verschillende gebruikswijzen van de Openbare Ruimte worden gewaardeerd en beschermd. De snelheidsbeper-

kingen moeten verstrakt worden. De parkeer-voorschriften dienen zo gewijzigd te worden dat men het verkeer in de stad zelf ontmoedigt. Alle maatregelen die inspelen op het progressieve karakter van de kosten die de auto met zich meebrengt (zoals taksen en verzekeringen), moet men aanmoedigen in functie van de omvang van het verbruik.

Het beheer en de ontwikkeling van het openbaar vervoer dient absolute voorrang. De diensten voor de reizigers moeten worden uitgebreid. Tevens moet er gekozen worden voor soepele en aangepaste transportmogelijkheden.

De TGV moet het voorwerp worden van een diepgaande Milieueffekt-rapportering met meerdere keuzemogelijkheden (ook de mogelijkheid tot niet realiseren dient hierin opgenomen). Het TGV-koncept moet worden ingepast in het geheel van het spoorweginet en het landschap.

4. Een milieuvriendelijke landbouw.

De Federaties vragen een versterking van de controle op het gebruik van hormonen in de veeteelt. Biologische landbouw dient te worden aangemoedigd. In het raam van de toepassing van de landbouwreglementen inzake extensifiëring en braaklegging moet men een adequaat beleid opstellen om de bescherming van het milieu te verbeteren en landschappen te herstellen.

5. Energiebesparing.

Het uitgangspunt van een energiebeleid op lange termijn is: geen nieuwe kerncentrale (N8). Het beheer van de energiebronnen dient te geschieden op basis van een geïntegreerd plan dat een rationeel energiegebruik toelaat. Dit plan moet steunen op de volgende punten:

- het stimuleren van de gekombineerde productie van elektriciteit en warmte (industriële zelfproductie en stadsverwarming).
- het stimuleren van energiebesparing in gebouwen.
- het ontmoedigen van het gebruik van apparaten die elektriciteit in warmte omzetten.
- het ontmoedigen van overdreven privé-autogebruik om zich te verplaatsen.
- de instrumenten voor een gezond energiebeleid zijn onder andere: het vastleggen van keuringsnormen voor apparatuur en het invoeren van belastingen en tarifikaties.

6. Het Recht, instrument van een milieubeleid.

Het vorderingsrecht van milieuverenigingen moet erkend worden. De milieuverenigingen zijn immers goed geplaatst de toepassing van wetten en reglementen te eisen.

De parketten moeten de nodige middelen tot hun beschikking krijgen om hun opdracht, het sanktioneren van inbreuken op wetten en reglementen, te kunnen vervullen.

In de strijd tegen de armoede moet het recht op onderdak ingeschreven worden in de Grondwet.

7. Een herwaardering van de kwaliteit van het leven.

De Federaties Bond Beter Leefmilieu/Inter-Environnement vragen inzake fiskaliteit:

- een herziening van de wet op het belastbaar inkomen, zodat het renoveren van woningen niet ontmoedigd wordt. Dit kan via het neutraliseren van de stijging van het kadastraal inkomen gedurende een welbepaalde periode. Het kan ook via het in rekening brengen van de reële onderhoudskosten bij de berekening van de onroerende voorheffing, dit in de plaats van een forfaitaire korting.
- de fiskale aftrek van investeringen door ondernemingen inzake zuivere technologieën.
- fiskale schikkingen om het gebruik van katalysatoren op de uitlaat aan te moedigen en een vermindering van de accijzen op loodvrije benzine.

Over het algemeen genomen moet men de taksen op zuivere bio-affreekbare produkten verminderen, dit in tegenstelling tot de taksen op nefaste en gevaarlijke produkten. Dit kan gebeuren ter gelegenheid van het harmoniseren van de BTW-tarieven met het Europese plan. De verbruikersvoorlichting moet verbeterd worden door de invoering van een socio-ekologische etikettering zoals bepaald door de Economische en Sociale Raad van de Europese Gemeenschap. Het informatief karakter van de etikettering dient men te versterken door de invoering van een label "schoon

produkt." Men dient algemene maatregelen te nemen om het hergebruik van verpakkingen te stimuleren. Dit kan door het invoeren van statiegeld op flessen en batterijen.

8. Vorming en Onderzoek.

De Federaties menen dat het noodzakelijk is de milieu-edukatie te integreren in het geheel van het onderwijs, de vorming en het wetenschappelijk onderzoek.

De bewustwordingsactiviteiten inzake leefmilieu en een economische benadering moeten plaats vinden vanaf de lagere school. De opvangcentra voor groene klassen moeten de nodige middelen ontvangen om hun taak te kunnen uitvoeren. Het wetenschappelijk onderzoek naar zuivere technologieën moet worden uitgebouwd. De kredieten voor onderzoek naar een diversifikatie van energiebronnen en de beheersmethoden ervan dient men opnieuw in te schrijven op het budget en te verhogen, net zoals de kredieten inzake onderzoek naar de weerslag van nieuwe productievormen op het leefmilieu (bijvoorbeeld biotechnologie).

9. Het verenigingsleven valoriseren om een verbetering van het leefmilieu te stimuleren.

De Federaties Bond Beter Leefmilieu/Inter-Environnement steunen de eisen van het verenigingsleven, voor zover daarin de nadruk wordt gelegd op de bijdrage die het verenigingsleven en sociale en kulturele activiteiten leveren aan de ontwikkeling van de maatschappij. In dit verband is het belangrijk dat rechtsregels worden vastgelegd die de betrekkingen tussen de overheden en de verenigingen regelen.

De Federaties zijn van oordeel dat hun eigen rol naar waarde moet worden geschat door het erkennen van hun bijdrage aan de promotie van de kwaliteit van het leven. Bijgevolg:

- moet men een einde maken aan de willekeur die nu heerst bij het toekennen van personeel en financiële middelen (gewetensbezwaarde, BTK, ...).

-dienen zij vertegenwoordigd te zijn in een reeks advieskommissies. Zij menen dan ook dat het recht op informatie van het publiek, met betrekking tot de beslissingen van de overheid, moet worden herzien, om de doorzichtigheid van de beslissingsgronden te verhogen.

Tenslotte wensen de Federaties de aandacht te vestigen op de uitbouw van het telematisch net. Zij vrezen dat restrikties op het gebruik van gegevensbanken partikulieren en verenigingen zullen uitsluiten.

•LEZERSBRIEF•

Geachte,

Graag had ik even gereageerd op een passage in Milieurama - 8ste jaargang jan/feb 1988 pag. 4.

De term "van anarchie tot anarchie" wordt er bewust in een negatieve kontekst gebruikt. Dat is niet nodig, noch gewenst in een dergelijk artikel. Het geeft uiting van een vooroordeel omtrent de politieke strekking (anarchisme) en doet verder totaal niets ter zake. De aangehaalde feiten hebben niets met anarchie, noch met anarchistische structuren te maken.

Gelieve ook in de toekomst dergelijk woordgebruik af te wegen, zoals met elke andere, mogelijks politieke, uitspraak wordt gedaan.

Vriendelijke groeten,

Verbeken Gilbert
Lemmeken 37
2910 LONDERZEEL

Anarchie wordt in het Nederlands in afgeleide betekenis gebruikt voor wanorde en ordeloosheid (zie Van Daele); in deze zin is het dan ook gebruikt in het artikel. Voor de filosofische leer die een staatsloze vorm van socialisme predikt onder welke vorm dan ook, gebruikt men het woord anarchisme. Deze term is door de jaren inderdaad zeer vaak oneigenlijk gebruikt door en voor nihilisten, terroristen of door wie tegen de bestaande samenleving rebelleert en zichzelf anarchist noemt. Zonder precies te weten waarover hij of zij het heeft. Ter vergelijking: in sommige kringen bestempelt men wanorde zelfs als "de republiek".

DVM

•(RE)AKTIE•

INTERLANDELIJKE AKTIE: REDT DE SCHELDE ■

Kerk en Samenleving, de Wereldwinkel uit Breskens en de Internationale Schelde Werkgroep organiseren een internationale aktie (België en Nederland) tegen de vervuiling van de Schelde die steeds dreigender en vernietigender vormen aanneemt. De Schelde is een levensader voor België en Nederland; daarom werken wij samen.

De milieubewegingen en veel mensen aan de basis in Zeeland en Vlaanderen komen bijeen om hun krachten te bundelen om deze zieke levensader te saneren. Vergezeld van zo mogelijk 25.000 handtekeningen wordt er een bijeenkomst georganiseerd met Belgische en Nederlandse politici. Het spreekt vanzelf dat ook alle kerken gevraagd worden de noodklok te luiden en de mensen op te roepen mee te doen met de handtekeningenaktie.

Informatiefolders over de problematiek van de Schelde zijn tegen verzendkosten vanaf 1 maart verkrijgbaar op onderstaande adressen. Petitiekaarten en brochures zijn eveneens beschikbaar bij de BBL. De aktie loopt van 1 maart tot en met 1 mei.

Omer Gielliet (pastoor)
van Zuyenstraat 17
4511 GK Breskens. tel. 01172-1587

Maria Hamelijncx (Wereldwinkel)
de Millianostraat 12
4511 HM Breskens. tel. 001172-2015

Trees Franssens (kerk en samenleving)
Oude Rijksweg 20
4511 HW Breskens. tel. 01172-1581

Vrijwillige bijdragen zijn altijd welkom op rek. nr. 3081 123 42 Rabo bank Breskens t.n.v. Aktie Noordzee Schelde giro van de bank: 120847.

Voor België: rek. nr. 954-1568221-67 t.n.v. Ankie Brugge met vermelding Aktie Redt de Schelde.

OPROEP ■

Sinds september 1987 is het rookverbod in openbare gebouwen van kracht. Staatssecretaris van Volksgezondheid Demeester heeft reeds een onderzoek laten uitvoeren omtrent de naleving ervan, en de resultaten zijn vrij positief naar het schijnt. De Bond Beter Leefmilieu heeft echter twijfels over het konkrete effect van dit rookverbod en over de zogenaamde positieve resultaten.

Daarom een oproep aan jou, lezer. Schrijf ons je persoonlijke ervaring i.v.m. de navolging van het rookverbod in openbare gebouwen. Op die manier krijgen wij een beter zicht in deze zaak. Bedankt voor de moeite. Pennen maar.

DR

DE VULCANUS OP DRIFT

STOKEN OF VERZUIPEN

Afvalverbranding op zee is een relatief jonge techniek om giftige afvalstoffen uit de chloorchemie te verwijderen. Deze afvalstoffen ontstaan bij het kraken van grondstoffen door toevoeging van chloor en warmte. Daarbij komen gechloreerde koolwaterstoffen vrij, die biologisch niet afbreekbaar zijn (persistent). Wanneer zij in het milieu terecht komen, hopen zij zich op in de voedselketen, om tenslotte te belanden in de mens die aan de top van de voedselketen staat. Gechloreerde koolwaterstoffen zijn voor de mens gevaarlijk omdat ze kankerverwekkend zijn.

De enige manier om van deze stoffen af te raken is volgens heel wat experts door verbranding tegen uitzonderlijk hoge temperaturen. Er treedt dan een fysische reactie op waarbij koolstofdioxyde (CO₂) wordt gevormd, naast zoutzuur (HCl) en water (H₂O).

CO₂ is een inert en ongevaarlijk gas. Het HCl of zoutzuur verdwijnt uit de schoorsteen in gasvorm, bindt zich met de H₂O-dampen die ook vrijkomen en slaat dan neer op zee. Omdat de Noordzee zeer basisch is, zal het zuur bijna onmiddellijk geneutraliseerd worden. Chemische veranderingen of problemen met de kwaliteit van het zeewater of de lucht zullen niet voorkomen zolang het verbrandingsproces optimaal verloopt.

Wel kan het zoutzuur nefaste gevolgen hebben voor de zogenaamde mikrolaag. Dit is een heel dunne laag die volgens wetenschappers de bovenste oppervlakte van de zee zou vormen, een biotoop op zichzelf als het ware, belangrijk voor de fotosynthese. Door het neerslaande zoutzuur

zou deze laag toch aangetast worden en zou akute zuurstofarmoede optreden, omdat bij het neutraliseren van zoutzuur grote hoeveelheden zuurstof verbruikt worden.

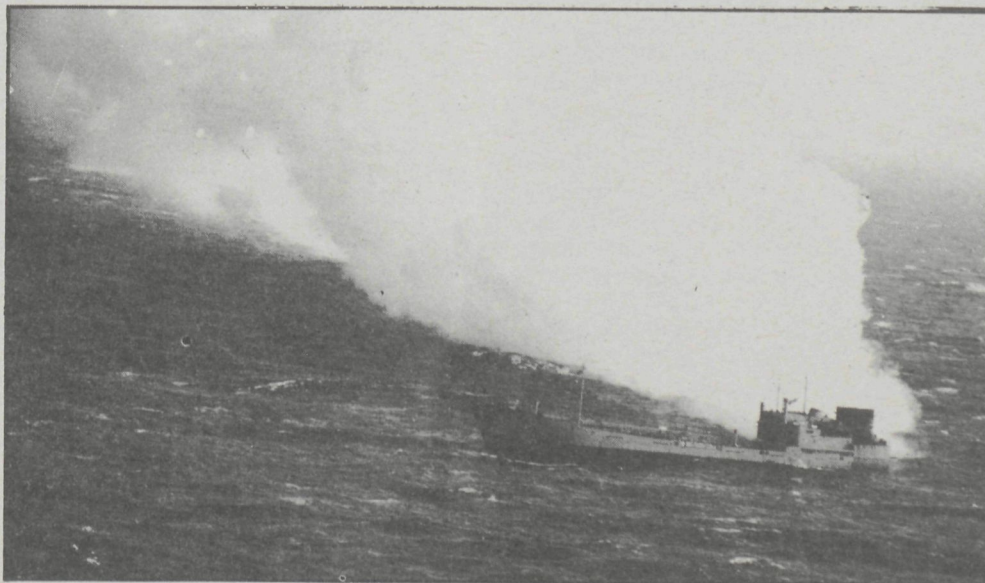
Hoewel verbranding uit technisch oogpunt best te verdedigen valt, toch heeft de milieubeweging voldoende redenen om zich ertegen te verzetten. De techniek is immers nog redelijk nieuw en niet volledig onder controle. Bovendien leveren het transport per spoor, over de weg of per binnenschip, en de verbranding zelf bijkomende gevaren op. Voor de industrie is verbranding echter vooral een alibi om geen werk te maken van het uitschakelen van de afvalstroom.

Dikwijls wordt er door OCS (Ocean Combustion Service) en AMI (Association of Maritime Incinerators) op gewezen dat de vervuiling van de Noordzee door afvalverbranding slechts een fractie van een percent uitmaakt van de totale vervuiling die, hoofdzakelijk via rivieren, de lucht en door lozingen van schepen en vanop het land wordt veroorzaakt.

Tot op zekere hoogte klopt dit, tenminste wanneer de verbranding helemaal volgens het boekje verloopt. Wat er gebeurt indien een aantal elementen van het scenario uit de hand lopen, is giswerk waarbij wij evenzeer in het duister tasten als de verbrandingsfirma's zelf. De grote bedragen die men er tegenaan gooit om publiciteit te maken, veranderen hieraan niets.

Rookpluim

Bij onvolledige verbranding kunnen zeer toxische en schadelijke stoffen, bijvoorbeeld dioxines, gevormd worden. Nu bestaan er tientallen soorten

dioxines. Een aantal daarvan zijn minder gevaarlijk, andere zijn dodelijk. Bij verbranding kan het dus alle kanten op. Men beweert dat de schepen zouden uitgerust zijn met een automatische afsluiter, die in werking treedt bij onvolledige verbranding. Of er sprake is van onvolledige verbranding kan men slechts vaststellen op het ogenblik dat de verbrandingsgassen de schoorsteen verlaten, wanneer het reeds te laat is.

Filmbeelden hebben trouwens aangetoond dat zwarte rookpluimen de schoorsteen verlaten, bij een volledige verbranding zou dit niet mogen. Dit kan veroorzaakt worden door de samenstelling van de afvalstoffen, die niet steeds dezelfde is. Voor een optimale verbranding is een tamelijk stabiel chloorgehalte noodzakelijk, al blijft de calorische waarde van het afval een eerste vereiste. Is de calorische waarde te laag, dan gaat de verbranding niet door en moet men calorieën toevoegen onder de vorm van olie, om de brandbaarheid te verhogen. De onzuiverheden in de olie veroorzaken dan een bijkomende vervuiling van lucht en water.

Merkwaardig is dat de verbrandingsfirma's in hun vergunning ook toelating krijgen om zware metalen in het water te lozen, omdat die namelijk niet verbranden. Enige controle op deze en soortgelijke fenomenen is, los van iedere vergunning, totaal onmogelijk. Waar dergelijke toestanden kunnen toe leiden, laten we best aan de verbeelding over.

Veiligheid

OCS beweert dat zijn schepen bij een eventuele ramp het mariene milieu niet zullen vervuilen, omdat tal van veiligheidsvoorzieningen in de schepen werden ingebouwd, zoals dubbele tankwanden. In een zee die zo druk bevaren is als de Noordzee (gemiddeld 400 000 scheepvaartbewegingen per jaar) zijn aanvaringen gewoon dagelijkse realiteit. Met bijna mathematische zekerheid kan men stellen dat er zich ooit een ramp met zo'n verbrandingsschip zal voordoen. Beweren dat de afvaltanks niet kunnen lek slaan bij een aanvaring is larie en apekool. Iets gelijkaardigs beweerde de kapitein van de Titanic namelijk ook twee minuten voor hij op een ijsberg liep.

Noordzeekonferentie

Daarom, en om een aantal politiek en gevoelsmatig belangrijke motieven, was de afvalverbranding op zee dus een onderwerp dat bovenaan de agenda prijkte van ieder land dat deelnam aan de Noordzeekonferentie.

Tot groot genoegen van de Belgen bleek dat onze Staatssecretaris, Miet Smet, de grote bezielster was van deze discussie. In België zelf had de afvalverbranding, voornamelijk door de akties van Greenpeace, al veel ruchtbaarheid gekregen.

Het resultaat hiervan was dat België besloten had op 31 december 1994 definitief met de afvalverbranding op zee te kappen.

Ook andere landen hadden ook al een aantal maatregelen in dezelfde zin getroffen. Noorwegen ging bijvoorbeeld nog een stapje verder en besloot om er eind 1991 al mee te stoppen.

Zweden, dat zelf op dit vlak geen problemen kent, stelde zelfs 1989 voor, of als ultiem compromis eind 1991.

Engeland vond dat men veel te emotioneel reageerde en merkte op dat de beslissingen in een serene en wetenschappelijke sfeer moesten genomen worden. Zij waren uitgesproken voorstander om geen einddatum vast te leggen, hoewel zij zelf slechts een van de kleinere zeestokers zijn. Ondanks deze negatieve houding zouden de Engelsen, na afloop van de konferentie, gaan pronken met andermans veren en uitbazuinen dat ze een belangrijke overwinning hadden geboekt.

Tenslotte bereikten de Noordzeeministers een akkoord, waarin als einddatum voor de afvalverbranding op de Noordzee 31 december 1994 werd vooropgesteld. Tegen 31 december 1991 moet er reeds een reductie zijn van 65 procent.

Trukkendoos

Zijn hiermee de problemen definitief van de baan? Uiteraard niet, want bolwerken als OCS en Lehnkring (een verbrandingsfirma in Antwerpen) hebben een fameuze trukendoos waaruit ze kunnen putten om hun activiteiten voor te zetten.

OCS zou al met Ierland onderhandelen om zijn Europese draaischip naar dat land over te hevelen en daar een basis voor verdere verbrandingsactiviteiten in te richten. De Ierse zee noch de Atlantische oceaan vallen immers onder de beslissingen van de Noordzeeministers.

VS

Het E.P.A. (Environmental Protection Agency, het Amerikaanse milieuministerie) weigert al jaren om vergunningen af te leveren voor verbranding op zee, tot groot ongenoegen van CMW (Chemical Waste Management), een gigantische afval-multinational met tienduizenden werknemers en tevens de moedermaatschappij van OCS.

Maar CMW is niet de enige gegadigde zeestoker in de VS. Sinds een vijftal jaren liggen in Seattle (Amerikaanse westkust) twee gloednieuwe schepen, de APOLLO I en II te wachten op hun eerste vracht. De namen zijn waarschijnlijk niet toevallig gekozen vanwege hun vertrouwenwekkende klank bij de herinnering aan de gelijknamige succesvolle en technologisch hoogstaande ruimtevluchten naar de maan, zo'n 15 jaar geleden.

Intussen zit OCS ook in ons land niet stil. In eerste instantie gingen zij protesteren op het Staatssecretariaat, omdat de reductie van 65% tegen 1991 de verbranding op zee al onrendabel maakt, en niet langer konkurrentieel met verwerking aan land. (ter vergelijking: 1 ton afval verbranden kost nu op zee 10.000 BF, aan land 25.000 BF)

Betekent dit het einde van de zeeverbranding, misschien al voor 31.12.1994? Het is mogelijk, al blijft OCS zich weren als een duivel in een wijwatervat. Het vertrek van de firma naar Nederland is in ieder geval een afrekening met de kwalijke reputatie die België had als afvalkoninkrijk. Voor een groot deel is het gedwongen vertrek te danken aan de inspanningen van de milieubeweging en aan de zeer konsekwente houding van de overheid.

Uiteindelijk moest OCS vertrekken omdat men in België niet langer beschikte over vergunde opslagcapaciteit voor hooggechloreerde afvalstoffen.

Voorlopig worden de OCS-afvalstroom en dito trafiek gewoon verlegd naar ATM (Afval-Terminal-Moerdijk) te Dordrecht. Deze terminal werd aangekocht door CWM, het Amerikaanse moederhuis van OCS. Het feit dat OCS naar Nederland trekt is veelbetekenend.

Vijftien jaar geleden zakte OCS van Rotterdam af naar Antwerpen vanwege het gebrek aan faciliteiten in Nederland. Nu keert de firma terug naar Nederland. Pikant detail is dat juist de Nederlandse minister Smit-Kroes steeds de eerste in lijn was om een beschuldigende vinger naar België uit te steken. Zij was de enige die op de Noordzeekonferentie te Londen met het voorstel kwam aandraven om de beslissingen te noteren, maar enkel als aanbevelingen zonder bindend karakter, zonder einddatum te plakken op de afvalverbranding op de Noordzee.

Welk vies spelletje speelt de Nederlandse overheid? Welke afspraken en garanties werden aan O.C.S. gegeven om ook in de toekomst de afvalverbranding niet te moeten staken? Het is zeer onwaarschijnlijk dat een firma zich zulke investe-

ringen zal getroosten indien deze niet de tijd krijgen om te renderen.

Verre Oosten

De Bond Beter Leefmilieu kijkt met interesse uit naar de houding van de Belgische overheid na 1 april '88, datum van de verhuis van OCS. België kleeft immers sinds kort de zeer lovenswaardige houding aan dat elk land zijn eigen verbranding moet verzorgen en de in- en uitvoer van gechloreerde afvalstoffen moet verbieden.

Daarom sloot België met verschillende landen overeenkomsten om geen afval meer te versturen naar Antwerpen. Wat er in de toekomst met het Belgisch afval moet gebeuren is niet duidelijk. Op korte termijn zijn er twee mogelijkheden: ofwel verscheept men het afval naar de ATM-terminal te Dordrecht, wat lijnrecht indruist tegen de houding van de Belgische overheid, ofwel slaat men het afval in België op, waar het door een verbrandingsschip wordt opgehaald. Op dit ogenblik zijn er echter geen vergunningen om deze opslag te verzekeren. Het is trouwens best mogelijk dat een verbrandingsschip dat Antwerpen reeds gedeeltelijk geladen aandoet, onmiddellijk aan de ketting wordt gelegd wegens illegale invoer van afvalstoffen. Dit gebeurde al een keer in oktober 1987. De oplossing was toen een eenmalige vergunning voor deze in- en uitvoer.

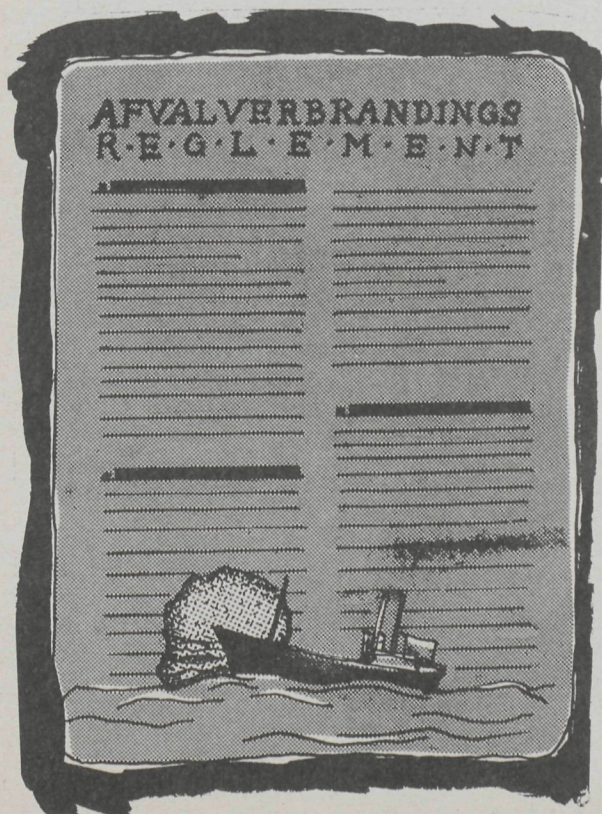
Ondertussen wordt in de wandelgangen van OCS druk overlegd over een eventuele verhuis naar het Verre Oosten. Singapore lijkt in dit verband de uitverkoren plaats. Het is trouwens al de thuishaven van de VULKANUS I. Het uitwijken naar Derde Wereldlanden met allerlei probleemafval dat het Westen niet langer gedooft, lijkt meer en meer regel te worden.

We mogen echter niet uit het oog verliezen dat er bij ons, naast OCS nog andere firma's zijn die over de nodige infrastructuur beschikken om afval via verbranding op zee te verwijderen. Zo opereert vanuit de haven van Antwerpen de 'Vesta' van de firma Lehnkring.

Om definitief met de afvalverbranding op zee komaf te maken, moeten de beslissingen van Londen gezien worden als een dwingend advies voor de Oslo-kommissie, en ook voor Londen en Bonn.

Slechts op deze manier kan men een wereldwijd verbod op zeeverbranding bereiken. Zolang dit niet gebeurt zullen beruchte kapers zoals de Vesta, de Vulcanus I en de Vulcanus II altijd wel een gaatje vinden in de bestaande reglementeringen om ergens, waar ook ter wereld, hun activiteiten voort te zetten.

Ward Dossche

CFK'S

Naar aanleiding van de ondertekening in Montreal van het verdrag dat het gebruik van drijfgassen uit spuitbussen moet beheersen en tenslotte verbieden trachtte de Bond Beter Leefmilieu gesprekken te beginnen over de verwijdering van CFK's uit onze leefwereld. Op 30 september 1987 werden daarom de producenten aangeschreven om een debat te openen op basis van momenteel bekende gegevens inzake vervangingsmogelijkheden van CFK's in spuitbussen (zie Milieurama van september 1987).

CFK'S IN BEWEGING

Van de zeventien gekontakteerde bedrijven reageerde er welgeteld één, nl. "DK. Products pvba" uit Zoersel. Deze firma heeft besloten een voorbeeld te stellen in de sektor spuitbussen, wat het gebruik van CFK's betreft, en tevens haar voortverkopers (internationaal) te stimuleren om een duidelijk merkteken op hun etiketten te plaatsen.

Haar nieuwe reeksen aerosols zijn afgevuld met milieuvriendelijker drijfgas Propaan/Butaan (PB), ter vervanging van de ozonvretende freonen (CFK's).

Tevens namen zij reeds op aanbeveling van de Europese Commissie uit eigen beweging de volgende stap : het verbod op het gebruik van methyleenchloride dat schadelijk is bij inademing en vergiftiging kan veroorzaken door aaraking met de huid.

De omschakeling heeft een gevolg voor het gewicht van de spuitbussen; voorheen 570 g. en sindsdien 400 g. (voor een 400 ml spuitbus). Dit verschil is te wijten aan het verschil in soortelijk gewicht : freon is 1400/1000 en van PB is dit 0,55/1000. 200 ml freon (CFK) is 280 g. aan gas per 400 ml aerosol, 200 ml PB is 110 g. gas per aerosol. Dit verschil van 170 g. (enkel gas) geeft inderdaad aan een aerosol van 400 ml een minder gewicht van 170 g. Sommige fabrikanten hebben dit gewichtsverlies op commerciële wijze trachten op te lossen door hoeveelheden schadelijk methyleenchloride met een soortelijk gewicht van 1300/1000 aan hun aerosol toe te voegen om deze te verzwaren. Deze oogverblindende politiek is in de ons omringende landen reeds verboden.

Deze omschakeling op PB is niet alleen voor het milieu positief, maar biedt ook op zuiver economisch vlak voordelen; er gaan immers een aantal bijkomende markten open. In het specifieke geval van 'D.K. Products' kan men nu binnen in Zwitserland, Canada en de Scandinavische landen. Bovendien verwacht men dat de normen in o.a. Engeland, Nederland en Duitsland (wat betreft methyleenchloride) ook nog zullen versnellen.

En zoals A. De Kerf van 'D.K. Products' het zegt: "De producenten die nu voor korte-termijnwinst opteren en zich niet bekommeren om onze nabestaanden trekken aan het kortste einde." Dat er wel degelijk zulke kortzichtige zaakvoerders bestaan blijkt uit de lijst van producenten die niet eens de moeite doen om te reageren en te proberen tot een gesprek te komen :

-Ghiant Aerosols pvba Industrieweg 7 2340 BEERSE	-Astrio's BVBA Halleboomstraat 6 3020 HERENT
-FB Aerosol Koedreef 15 9200 WETTEREN	-Aerotrim pvba Industrielaan 24 3583 OVERPELT
-Euro Deal Avenue Albert 1 1420 BRAINE L'ALLEUD	-Aerosols Filling Co Pasteelstraat 2 2510 MORTSEL
-De Belie F. Groenstraat 12 9100 LOKEREN	-Group Riem Chaussée de Charleroi 19 6338 LIGNY
-CNBP A. Smetssquare 3 1070 BRUSSEL	-Ludeco sprl Coenraetsstraat 64 1060 BRUSSEL
-Chimac Agriphar A. Van Osslaan 1 1120 BRUSSEL	-Maxon's Products J. Dubrucqlaan 140 1020 BRUSSEL
-Cefica Belgium A. Sniedersstraat 17 1030 BRUSSEL	-Motip Belgium O.L.Vrouwstraat 31 2600 BERCHEM
-Bastin Products N.V. Brouwersstraat 5 3000 LEUVEN	-Spray Color Vanderkindere 540 1180 BRUSSEL

Er is dus een eerste stap gezet in de goede richting, nochtans mogen we niet uit het oog verliezen dat ekologisch bekeken de perslucht of gepompte lucht het meest aanvaardbare blijft.

G.V.

VOOR
DE NATIONALE
LOTERIJ
IS HET
LEEFMILIEU
BELANGRIJK.

FALTS EN

● 100.800 fr. voor een leeuw, 420.000 fr. voor een neushoorn, 525.000 fr. voor een olifant, 25.200 fr. voor een giraf. Dat zijn de tarieven voor het afschieten van groot wild in Zuid-Afrika en Namibië, waarmee een Nederlands reisbureau uitpakt.

● Nederland kampt met ongezonde voeding. Eerst bleek dat de gele kleurstof tartrazine (snoepgoed, vermicelli, cake-meel) bij 1 op tienduizend eters stevige agressie veroorzaakt of diepe depressies. Vervolgens bleek dat bepaalde sausen (o.a. Ketjap van Conimex) het zeer kankerverwekkende dichloorpropanol bevaten, een stof die ontstaat tijdens de produktie. Nu blijkt tenslotte ook al de olijfolie ongezond. In sommige soorten werd uiterst schadelijk perchloorethyleen aangetroffen.

● EG-parlementslid Willy Kuypers heeft in het Europese Parlement een resolutie ingediend om asbest in de remsystemen en koppelingsplaten van voertuigen te vervangen door veiligere produkten als minerale wol. Asbestvezels veroorzaken immers bij inademing van zeer kleine hoeveelheden al longkanker en dodelijke asbestose.

● De stad Leuven gaat strengere normen hanteren om de geluidshinder te bestrijden. Het geluidsniveau in openbare inrichtingen mag voortaan slechts 80 DB (A) in plaats van 90 DB (A) bedragen. Om discussie uit te sluiten zal men bij geluidsversterkers een verzegelde geluidsregelaar inbouwen, waardoor de geluidsdrempel niet langer kan worden overschreden.

● De Verenigde Staten hebben 4000 ton zeer giftig afval dumpst op de kust van Haïti. Het afval werd na een zwerftocht van 17 maanden op zee gedumpt door het schip Khian Sea.

● De verenigde waterleidingsbedrijven uit het stroomgebied van de Rijn eisen de stopzetting van de produktie en het gebruik van de 129 zwarte-lijst stoffen, dit zijn chemische stoffen die door de Europese Gemeenschap als "schadelijk voor milieu en volksgezondheid" staan geboekt. De eis is erop gericht alle mutagene en kankerverwekkende stoffen uit het drinkwater te weren.

● De luchtverontreiniging in Mexico-stad bereikte begin februari een levensgevaarlijk niveau. De kantine van de Amerikaanse ambassade sloot als eerste haar deuren omdat er teveel koolmonoxide in de soep werd gevonden. De Mexicaanse regering riep daarop de noodtoestand uit.

● De Franse overheid koestert het voornemen om vanaf 1989 jaarlijks twee miljoen ton afval van de potasmijnen (kaliumcarbonaat) in de Elzas in de Noordzee lozen. Dit zal gebeuren in de omgeving van Duinkerken, op enkele kilometers van de Belgische kust. Het zoutgehalte zal terplekke drastisch stijgen. Het afval vormt dan ook een bedreiging voor de paai- en groeiplaatsen van o.a. tong.

● Loodvrije benzine is in ons land verkrijgbaar in 100 van de 7500 benzinestations. 15 stuks daarvan liggen langs de autosnelwegen. Loodvrij toeren is prijzig: een liter loodvrije benzine kost bijna drie frank meer dan de gelode tegenhanger.

● Zonnen blijft een riskante bezigheid. In Nederland stierven vorig jaar negentig mensen aan huidkanker. Door teveel zon (en te weinig ozon) verbrandt, rimpelt en verouderd de huid snel. Ultraviolette straling vergroot het risico op huidkanker. Ook de zonnebank is schuldig. Niet enkel de UV-B straling is schadelijk, ook de UV-A straling kan volgens recent onderzoek kanker veroorzaken.

PVH

DE VOETGANGER STAPT HET NOG NIET OP

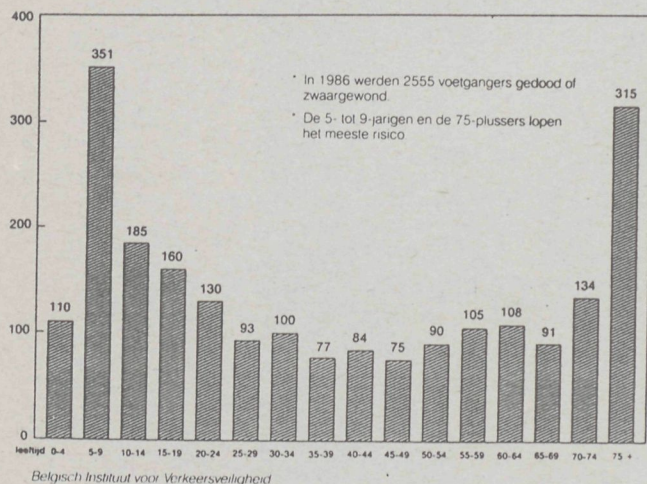

Ieder mens is wel eens voetganger en gedurende die tijd de zwakste weggebruiker. Wie zich met de auto of het openbaar vervoer verplaatst, stapt uiteindelijk ook uit om het laatste stukje naar zijn bestemming te voet af te leggen. Het grootste aandeel van verplaatsingen in stads- en dorpscentra gebeurt trouwens te voet. Voetgangers vormen een omvangrijkere groep dan op het eerste gezicht lijkt.

Nochtans moet wie loopt, het doen met wat restruimte; datgene wat overblijft nadat het autoverkeer volledig aan z'n trekken is gekomen. De straat oversteken is een gevaarlijke onderneming geworden. Ongevallencijfers bewijzen dit.

ommekeer in de dagdagelijkse praktijk nauwelijks op gang te komen. Daarom was het ontstaan van een Voetgangersbeweging, een initiatief van de v.z.w. Langzaam Verkeer, een bittere noodzaak. En zij heeft heel wat (te) eisen; deze zijn samengebracht in een 16-punten programma.

Voetgangers: doden + dodelijk en ernstig gewonden - 1986.

Een eerste vereiste om straten veiliger te maken voor de zwakke weggebruiker is de snelheid van het gemotoriseerde verkeer verlagen. In bebouwde zones moeten de straten zodanig heringericht worden dat het effectief gebeuren van ongevallen er uitgesloten is, en dat het er prettig is om te verblijven (dit heeft het bijkomende voordeel dat het gevoel van sociale veiligheid verhoogd wordt). Het voetgangersbelang is immers een algemeen belang. Lopen getuigt van burgerzin; het kost het minst aan de gemeenschap op het vlak van ruimte, van kosten en leed te wijten aan ongevallen, van vervuiling en energieverbruik. Toch dreigt deze noodzakelijke

Infrastructuur

Ten eerste is er de verdere verstedelijking van het platteland en versnippering door aanvullende wegeninfrastructuur die volstrekt moet worden beëindigd. De toename van het gemotoriseerde verkeer hangt nauw samen met het grondgebruik; hoewel de mensen liever op het platteland wonen, volgt de werkgelegenheid deze trend niet wat de dagelijkse files tot gevolg heeft. Er wordt gekozen voor "inbreiding" en verdichting van bestaande woonkernen.

Een tweede eis is het beheersen van het verkeer in stad en dorp. De voetgangersbeweging opteert voor een gefungeerd onderzoek naar het nut en de noodzaak van de aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer in steden en dorpen, afgewogen tegen de nadelen ervan voor de hele gemeenschap. In dit opzicht is het belangrijk dat alles binnen loopafstand is (komt) (vb. voor het maken van een verre reis moet een station binnen loopafstand aanwezig zijn).

Verder eist zij het drastisch beperken van de snelheid van het gemotoriseerde verkeer binnen de bebouwde omgeving; zowel wettelijk (invoeren Zone 30) als door het uitzicht van de woon- en verkeersomgeving.

De vierde en belangrijkste eis is het waarborgen van een obstakelvrije loopzone. Deze moet minimale afmetingen hebben van 1,5 m breedte en 2,2 m hoogte, waaruit alle tijdelijke of vaste hindernissen worden verwijderd. Vaste obstakels zijn straatmeubilair zoals o.a. : parkeermeters,

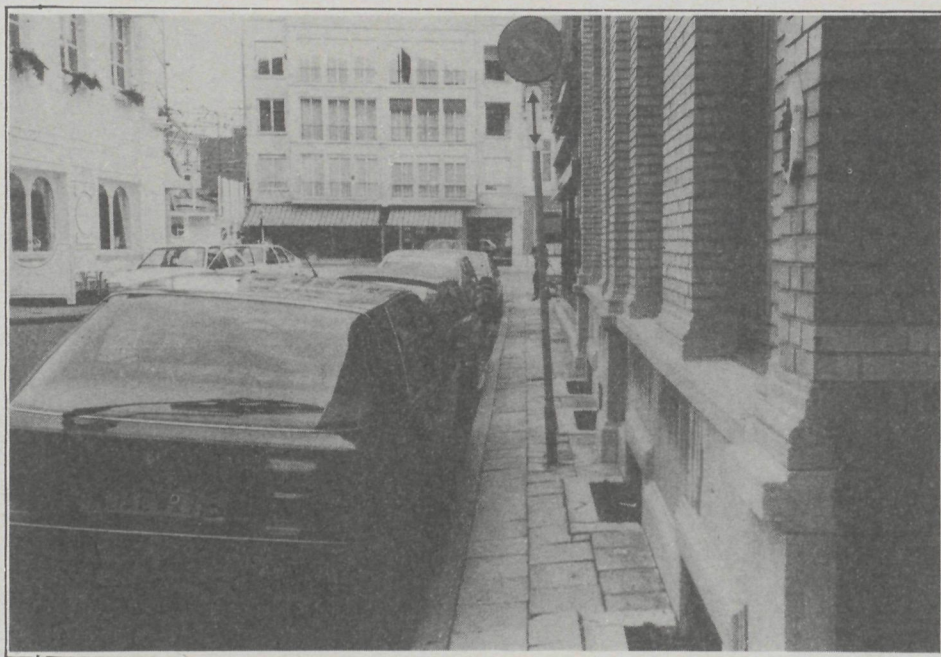

bomen, verlichtingspalen, verkeersborden, fietsenstallingen, telefooncellen, elektriciteitskasten, wachthuisjes ... Obstakels met wisselende plaats of van tijdelijke aard zijn o.a.: werken in uitvoering, geparkeerde of gestationeerde auto's, vuilniszakken, uitstalling, caféterrassen ... Maatregelen die men in dit verband kan nemen, zijn het verankeren van verkeersborden, straatverlichting e.d. aan de gevels en het coördineren van het verloop van werkzaamheden voor nutsvoorzieningen. Dat dit geen onrealistische eis is, merkt men in het KB van 21 oktober 1985 voor het Brussels Gewest. Positief hierin is de ruime interpretatie die gegeven is aan het begrip 'weg voor voetgangersverkeer'. Dit begrip werd niet beperkt tot 'trottoir', maar slaat o.a. ook op woonerven en pleinen. Spijtig genoeg is dit KB alleen van toepassing bij aanleg, wijziging of vernieuwing van wegen voor voetgangersverkeer.

Het herkenbaar maken van gevaarzones en voorzieningen is de 7de eis in het eisenprogramma. Het aanbrengen van waarschuwingssystemen (o.a. verende tegels) is bijvoorbeeld belangrijk voor dalende trappen, die voor blinden en slechtzienden fungeren als echte valkuilen.

Informatie en participatie

In dit verband eist de Voetgangersbeweging dat alle opties en maatregelen met het oog op het verwezenlijken van de voorgestelde voorzieningen in overleg met de betrokken gebruikers tot stand worden gebracht. Op deze manier worden situaties vermeden waarbij plannen voor openbaar vervoer (of vb. fietspaden) ontworpen worden door personen die dit nooit gebruiken. Ook vindt ze de doorstroming van informatie m.b.t. de gebruiksmogelijkheden van de voorzieningen noodzakelijk.

Op een voetpad moet het mogelijk zijn dat twee voorbijgangers elkaar kruisen.

De Voetgangersbeweging vraagt dat dit KB wordt uitgebreid tot het Waalse en Vlaamse Gewest, maar dan liefst zonder achterpoortjes die allerlei uitzonderingen mogelijk maken. Verder worden een begaanbare voetgangersruimte en veilige oversteekvoorzieningen voor voetgangers gevraagd. Dit kan gebeuren door het beperken van de oversteeklengte en ter plaatse garanderen van een lage rijsnelheid (vb. door verhoogde oversteekplaatsen).

Verkeersrecht en wettelijke middelen

De Voetgangersbeweging vraagt dat de bestaande wettelijke en bestuurlijke middelen ten gunste van de voetgangers effectief zouden toegepast worden, en zo nodig wijzigen of uitbreiden. O.a. het invoeren van de Zone-30 wetgeving (30 km/h in de bebouwde kom) op korte termijn en zonder beperking. Dit klinkt aannemelijk als men weet dat een voetganger die in contact komt met een auto aan 60 km/h dezelfde slag ondergaat

als wanneer hij een vrije val maakt in een ravijn van 200 m diep.

Tenslotte eist men dat wettelijke maatregelen ook gehandhaafd worden d.m.v. effectief politietoezicht en verantwoorde sankties. O.a. het parkeervrij houden van stoepen, bushaltes en oversteekplaatsen.

Nood aan experimentele realisaties

Als men het volledige eisenpakket bekijkt, kan men zich afvragen hoe de Voetgangersbeweging dit alles denkt te verwezenlijken. Het antwoord is 'proefgebieden'. De Voetgangersbeweging gaat ervan uit dat de inrichting van pleinen en straten moet beantwoorden aan de gebruikersbelangen van de meest kwetsbare voetgangers, nl. kinderen, bejaarden en mensen met een handicap. Dit alles met de gedachte in het achterhoofd dat, indien de voetpaden goed zijn voor visueel gehandicapten, ze uitstekend zijn voor ziende voetgangers. De meest essentiële vereiste om straten veiliger en beleefbaarder te maken voor alle voetgangers is een lage snelheid. Proefgebieden moeten namelijk zodanig ingericht worden dat het gemotoriseerde verkeer zijn snelheid aanpast aan de meest kwetsbare weggebruikers. Enkele proefrealisaties zijn noodzakelijk om de gebruikswaarde van de voorzieningen in de praktijk te testen en de haalbaarheid van de doelstellingen te bewijzen.

De voetgangersbeweging schuift twee projectgebieden naar voor. Het eerste is gesitueerd te Blankenberge; de voetgangersverbinding tussen het NMBS-station en de zeedijk, omdat daar in de zomerperiode ieder kwartier zo'n 1000 toeristen en bewoners oversteken. Het project heeft een

grote voorbeeldwaarde omdat duizenden toeristen uit het ganse land en ook uit het buitenland er kennis kunnen mee maken.

In Antwerpen liggen de plannen klaar om de as tussen de Troonplaats en Karel Oomsstraat aan te pakken. Duizenden voetgangers en uitzonderlijk veel mensen met een handicap maken dagelijks gebruik van dit gebied. Zo bevinden zich op deze as of in de directe omgeving ervan 8 scholen, een home voor mentaal-zwakkeren, twee instellingen voor doven en slechthorenden, twee klinieken, een opleidingscentrum voor blinden en slechtzienden, en ... onvoldoende voorzieningen voor voetgangers. Na de principiële toelating van het College van Burgemeester en Schepenen om deze as te beveiligen en gezien het enthousiasme van het stadsbestuur vermoedt Jef Foubert van het plaatselijk Olympiakomitee dat de plannen realiseerbaar zijn. Nochtans staat nu al vast dat het plan zoals planoloog Jagenau het tekende (met diverse verkeersdrempels, een woonerf, brede voetpaden en groen) niet zal uitgevoerd worden. Antwerpen noemt het project te duur. Toch zal een werkgroep de mogelijkheden uitdokteren, waarbij de nadruk gelegd wordt op het obstakelvrij maken van de voetpaden en enkele verkeerslichten zullen uitgerust worden met geluidssignalatie. Het stadsbestuur verklaarde onlangs dat de werken eind mei klaar zouden zijn.

Kontaktadres : Voetgangersbeweging
Vaartstraat 124
3000 Leuven
tel. 016/23.94.65

Geert Van den Broeck

Op een voetpad moet het mogelijk zijn dat 2 voorbijgangers elkaar kruisen.

De Voetgangersbeweging is een samenwerkingsverband van plaatselijke initiatieven en nationale organisaties: Brailleliga v.z.w., De Komaan v.z.w., Bredene, Olympiakomitee Antwerpen, Stedelijke Gezinsraad Leuven - Werkgroep Toegankelijkheid, Vereniging van blinden en slechtzienden - Licht en Liefde, Werkgroep Visueel Gehandicapten, B.T.T.B. v.z.w. (Bond van Trein-, Tram- en Busgebruikers) en geïnteresseerden uit Aarschot, Blankenberge en Brugge.

De Voetgangersbeweging wordt gesteund door de Nederlandse Voetgangersbeweging V.B.V. en gekoördineerd door Langzaam Verkeer v.z.w.

BELGISCH STAATSBAD

KB van 18.11.'87 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 juli 1978 tot vaststelling van de lijst van de in voedingsmiddelen toegelaten toevoegsels (BS 18.02.88) : om toxikologische en technologische redenen en ter uitvoering van internationale verplichtingen, was het noodzakelijk de lijst van de toevoegsels te wijzigen. In dit KB vindt met deze stoffen met de toegestane concentraties en gebruiksmogelijkheden.

MB van 03.12.'87 houdende nadere regelen omtrent het meldingsformulier voor afvalstoffen (BS 17.02.'88) : ter vervanging van het MB van 23.09.'82 vinden de meldingsplichtigen hier de juiste werkwijze om jaarlijks melding te maken van hun afvalstoffen aan de OVAM.

KB van 04.02.'88 houdende maatregelen ter bescherming van de biologische hulpbronnen van de zee en van de controle op de activiteiten van de visserij (BS 19.02.'88) : stelt een aantal technische maatregelen ter controle van de visserij om overbevissing tegen te gaan (logboek en andere formulieren).

PERSOVERZICHT

De "glasberg" ontleed : takse op de flaske (DM 05.02.'88) : over een uitgebreide studie van Dirk Van Hecken rond de 'glasberg', o.a. aangaande de haalbaarheid van een industrieel glasrekuperatieproject, en de ophalingsmogelijkheden van glas.

Goede bouwakoestiek in de strijd tegen burengeluid (DS 06.02.'88; Colette Demil) : ook geluidshinder kan men beter voorkomen dan genezen. Dat kan door van bij het ontwerpen van de woning rekening te houden met een aantal praktische gegevens; functionele indeling van de woning, aard van de gebruikte materialen. Verder een aantal mogelijke oplossingen achteraf.

Meer natuurrampen bedreigen Alpen (GvA 06.02.'88; Piet Snoeren) : over het oorzakelijk verband tussen het massatoerisme in de Alpen (wildgroei in de skisport) en de rampen die zich daar vorige zomer afgespeeld hebben (aardverschuivingen, modderstromen, overstromingen).

Kernfusie : nieuwe kansen voor Belgische industrie (HBvL 15.02.'88) : een stand van zaken betreffende een praktisch onuitputtelijke energiebron en de mogelijkheden voor België.

Een spoor van kwaliteit (Trends 18.02.'88; Ron Hermans) : De NMBS stapelt de verliezen op, terwijl de Nederlandse Spoorwegen in 1987 5% meer reizigers telden. Ligt het verschil in de kwaliteitszorg? Dit artikel belicht de drieluikfilosofie van de kwaliteitszorg bij de NS.

Weet wat je eet (Trends 18.02.'88; Ewald Pironet): Een gesprek met de Engelse voedselkundige Erik Millstone die duidelijk maakt dat de voedselindustrie met produkten van de EG-voedselberg en enkele additieven lukratieve versnaperingen maakt, daarbij geeft hij zijn mening over het toxikologisch onderzoek van de additieven.

Bescherming voor niet-rokers (Wij 18.02.'88): Vier academici van de KU-Leuven zetten bepaalde zaken i.v.m. roken nog eens netjes op een rij, met de nadruk op de, vaststaande, gevolgen voor passieve rokers.

Winst voor milieu is ook winst voor onderneming (DM 19.02.'88) : een artikel n.a.v. een symposium van het Verbond van Belgische Ondernemingen: "De ondernemingen en de ekologische uitdaging". Met een aantal voorbeelden van beperking van milieuverontreiniging in o.a. de textielsector, suikerraffinaderijen en elektriciteitsproducenten.

Sneeuw- en ijzelbestrijding kan milieuvriendelijk (TW 22.02.'88) : over de werking van de strooi-diensten en de opkomst van een (milieuvriendelijke) vochtige strooier.

Europees hormonenverbod opgeheven door EG-Hof (DFET 24.02.'88). De richtlijn om vanaf 01.01.'88 het gebruik van alle hormonen als groei-stimulerende middelen in de veeteelt te verbieden, werd door het Europees Hof van Justitie in Luxemburg nietig verklaard; een overzicht van de oorzaak en gevolgen.

Gezonder bouwen (KW 24.02.'88; Moniek E. Bucquoye) : over de bouwbiologie en woonekologie; het bouwen met natuurlijke materialen, naar aanleiding van het boekje 'Gezond bouwen en wonen'.

Tap zonnewarmte uit het waterkraantje (HLN 24.02.'88) : over het zonneboiler-systeem; een mogelijkheid om zonnewarmte te benutten als schone en goedkope bron van energie.

burg
omische Tijd
n

laamse Exekutieve

en

vermelde persarti-
esluiten, en vragen
elijk of telefonisch
raagd bij de Bond
enburgstraat 20,
05 00. Duidelijk
een kopie wenst.
en overschrijvings-
nee het verschul-
opie + verzendings-
t.

LEO BURNETT 272

ASLK

— JE BANK+VERZEKERINGSTEAM —

Bijlage : enquêteformulier. Terug te sturen naar :

Sem. vr. Biologie i.v.m. de Menswet., Projekt Stiltegebieden
Coupure Rechts 168, 9000 Gent.

STILTEGEBIEDEN IN VLAANDEREN

BELGISCH STAATSBEDRIJF

KB van 18.11.'87 tot
besluit van 27 juli
de lijst van de in
toevoegsels (BS 18
en technologische re
internationale verplich
de lijst van de toe
KB vindt met deze
koncentraties en gebr

MB van 03.12.'87 hou
het meldingsformuli
17.02.'88) : ter ve
23.09.'82 vinden de
juiste werkwijze om
van hun afvalstoffen

KB van 04.02.'88 h
scherming van de
de zee en van de
van de visserij (BS
technische maatregel
serij om overbeviss
en andere formuliere

PERSOVERZICHT

De "glasberg" ontlee
05.02.'88) : over ee
Van Hecken rond
de haalbaarheid van
tieprojekt, en de
glas.

Goede bouwakoestiek
(DS 06.02.'88; Colet
kan men beter v
kan door van bij k
rekening te ouden
gegevens; funktion
aard van de gebr
aantal mogelijke oplossingen achteraf.

Meer natuurrampen bedreigen Alpen (GvA
06.02.'88; Piet Snoeren) : over het oorzakelijk
verband tussen het massatoerisme in de Alpen
(wildgroei in de skisport) en de rampen die zich
daar vorige zomer afgespeeld hebben (aardver
schuivingen, modderstromen, overstromingen).

Kernfusie : nieuwe kansen voor Belgische industrie
(HBvL 15.02.'88) : een stand van zaken betref
fende een praktisch onuitputtelijke energiebron
en de mogelijkheden voor België.

* Dit enquêteformulier kadert in het onderzoek naar de moge
lijkheden tot situering van stiltegebieden in Vlaanderen.
Hebt u negatieve ervaringen met betrekking tot bepaalde
geluidsbronnen : ja - neen (omlijn wat van toepassing
is). Zo ja, lees verder en vul de enquête in.

* Nadere inlichtingen :

Hiernaast vindt u een reeks geluidsbronnen. Met betrekking
tot elk van hen worden een aantal algemene vragen gesteld.
Gelieve het bij u passend antwoord aan te duiden door
middel van een kruisje (x).

- Welke van deze geluidsbronnen

A. Hoort u alleen ?

B. Hinderen u in geringe mate ?

C. Hinderen u ernstig ?

Volgorde bij B en C aanduiden d.m.v. een
cijfer, 1 = maximaal, 2 = minder, enz.

- Wanneer ondervindt u hinder ?

D - tijdens een bepaald seizoen ? Welk ?

(Z=zomer, W=winter, L=lente, H=herfst)

E - tijdens de weekends

F - dagelijks

G - overdag 7.00 u - 19.00 u

H - 's avonds 19.00 u - 23.00 u

I - 's nachts 23.00 u - 07.00 u

- Waar ondervindt u de hinder ?

J - op het werk

K - thuis

L - op andere plaatsen

- wat is de gemiddelde afstand tussen u en de hinderbron
(in meter) (M).

het bouwen met natuurlijke materialen, naar
aanleiding van het boekje 'Gezond bouwen en
wonen'.

Tap zonnewarmte uit het waterkraantje (HLN
24.02.'88) : over het zonneboiler-systeem; een
mogelijkheid om zonnewarmte te benutten als
schone en goedkope bron van energie.

* Bijkomende vragen

- N : ondervindt u specifieke geluidshinderproblemen ?
Omschrijf deze nader en localiseer ze eventueel op kaart.....
- O : acht u de geluidsbelasting van uw woonomgeving voldoende of is ze te hoog (schrappen wat niet past)
- P : NAAM (eventueel) :
- Q : ADRES (eventueel) :
- R : GEMEENTE :

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1. Wegverkeer													
2. Buren													
3. Burgerluchtvaart													
4. Militaire luchtvaart													
5. Helicopters													
6. Industrie													
7. Spoorwegen													
8. Rangeerstations													
9. Kermissen													
10. Pretparken													
11. Sportvelden													
12. Stadions													
13. Zwembaden													
14. Discobars													
15. Speedboten													
16. Racecircuits													
17. Modelvliegtuigen													
18. Motorcross													
19. Andere													
.....													
.....													

Bijlage : Milieurama

LEO BURNETT 272

JE BANK+VERZEKERINGSTEAM

nburg
omische Tijd
n

laamse Exekutieve

ten

vermelde persarti-
esluiten, en vragen
elijk of telefonisch
raagd bij de Bond
enburgstraat 20,
4 05 00. Duidelijk
een kopie wenst.
een overschrijvings-
mee het verschul-
opie + verzendings-
t.

BELGISCH STAATSBL

KB van 18.11.'87 tot besluit van 27 juli de lijst van de in toevoegsels (BS 18. en technologische re internationale verplic de lijst van de toe KB vindt met deze concentraties en gebr

MB van 03.12.'87 hou het meldingsformuli 17.02.'88) : ter ve 23.09.'82 vinden de juiste werkwijze om van hun afvalstoffen

KB van 04.02.'88 h scherming van de de zee en van de van de visserij (BS technische maatregel serij om overbeviss en andere formulieren

PERSOVERZICHT

De "glasberg" ontlee 05.02.'88) : over ee Van Hecken rond de haalbaarheid van tieprojekt, en de glas.

Goede bouwakoestiek (DS 06.02.'88; Colet kan men beter vo kan door van bij h rekening te ouden gegevens; funktionee aard van de gebru aantal mogelijke oplossingen achteraf.

Meer natuurrampen bedreigen Alpen (GvA 06.02.'88; Piet Snoeren) : over het oorzakelijk verband tussen het massatoerisme in de Alpen (wildgroei in de skisport) en de rampen die zich daar vorige zomer afgespeeld hebben (aardverschuivingen, modderstromen, overstromingen).

Kernfusie : nieuwe kansen voor Belgische industrie (HBvL 15.02.'88) : een stand van zaken betreffende een praktisch onuitputtelijke energiebron en de mogelijkheden voor België.

het bouwen met natuurlijke materialen, naar aanleiding van het boekje 'Gezond bouwen en wonen'.

Tap zonnewarmte uit het waterkraantje (HLN 24.02.'88) : over het zonneboiler-systeem; een mogelijkheid om zonnewarmte te benutten als schone en goedkope bron van energie.

Het is luxe, bij voedseloverschot te pleiten voor retrolandbouw (DS 25.02.'88; Leo Schrooten): een commentaar op het steeds groter wordend wantrouwen tegenover de scheikundige toepassingen in de landbouw en op de stelling van de groene beweging om natuurlijk (=goed) te plaatsen tegenover chemisch (=slecht).

Waar chemie meest voorkomt, leven mensen het langst (DS 26.02.'88; Leo Schrooten): een tweede aflevering in de discussie tussen agrarische sektor en groene beweging. De visie van de veterinaire afdeling van Janssen Pharmaceutica op de noodzaak van chemische middelen in land- en tuinbouw en op de residu's die daarvan het gevolg zijn.

Meer aandacht voor inheems groen (DFET 26.02.'88): over de ervaring van Piet Gillard, tuin- en landschapsarchitect, die vaststelt dat de landeigenaars tegenwoordig gemakkelijker te overtuigen zijn om meer aandacht te geven aan de omgeving en niet langer aandringen op dure bomen en struiken. Men is meer geneigd de slogan 'leven en laten leven' toe te passen.

GV

Gebruikte afkortingen:

HBvL: Het Belang van Limburg
DFET: De Financieel-Economische Tijd
GvA: Gazet van Antwerpen
HLN: Het Laatste Nieuws
DM: De Morgen
DS: De Standaard
HV: Het Volk
TW: Toering Wegenhulp
KW: Knack Weekend

BS: Belgisch Staatsblad
B.VI.Ex.: Besluit van de Vlaamse Exekutieve
KB: Koninklijk Besluit
MB: Ministerieel Besluit
V&A: Vragen en Antwoorden
Vl.R.: Vlaamse Raad

Van de in deze rubriek vermelde persartikels, wetten, dekreten, besluiten, en vragen & antwoorden kan schriftelijk of telefonisch een kopie worden aangevraagd bij de Bond Beter Leefmilieu, Luxemburgstraat 20, 1040 Brussel, tel. 02/514 05 00. Duidelijk vermelden waarvan je een kopie wenst. Bij de kopies wordt er een overschrijvingsformulier gevoegd, waarmee het verschuldigde bedrag (5 fr. per kopie + verzendingskosten) kan worden gestort.

JE KAN
OP JE EIGEN RITME LEVEN...

LEO BARNETT 272

ASLK

— JE BANK + VERZEKERINGSTEAM —

HET GELUID VAN STILTE

STILTEGEBIEDEN IN VLAANDEREN

Landschappen die een wetenschappelijk of sociale functie vervullen kunnen theoretisch onderworpen worden aan wettelijke beschermingsmaatregelen. Soms gebeurt dit ook praktisch.

Voorbeelden van hulpvolle juridische instrumenten zijn weer te vinden in de wetgeving die betrekking heeft op landschappen, bossen, natuur, monumenten, ruilverkaveling en het veldwetboek. De gewestplannen zijn geëvolueerd tot voor het beleid bindende bodembestemmingsplannen.

Landschappen zijn niet altijd even rustig zoals bijvoorbeeld foto's (foto 1) laten vermoeden. Van negentien willekeurig gekozen Oostvlaamse natuurreservaten bijvoorbeeld blijkt dat er 63% in de nabijheid liggen (500 m - 1000 m) van een drukke autoweg en/of doorkruist zijn met een drukke spoorweglijn.

Sommige mensen zoeken nogal eens verpozing in de nog relatief rustig gebleven landschappen.

Deze trek, naar rustiger oorden, resulteert dikwijls in nog grotere verkeersstromen dan de nu reeds bestaande. Dit stelt op zijn beurt de omgeving bloot aan een nog hogere geluidsbelasting.

Aangezien er naast lucht-, bodem- en waterverontreiniging vermoedelijk ook heel wat plaatsen zijn met geluidsoverlast in Vlaamse woon-, werk- en ontspanningsmilieu startte de v.z.w. OLM een project naar "de mogelijke situering van stiltegebieden in Vlaanderen". Eén van de onderzoeksonderdelen is een enquête, die als bijlage ingesloten zit bij dit Milieurama-nummer.

Op Vlaams niveau kunnen stiltegebieden omschreven worden als gebieden van een paar tientallen hektaren met een achtergrondgeluidsniveau van ongeveer 40 dB (A). Met andere woorden deze gebieden bezitten een grote akoestische kwaliteit en moeten daarenboven een grote natuurwaarde, rekreatiewaarde of andere sociale waarden bezitten.

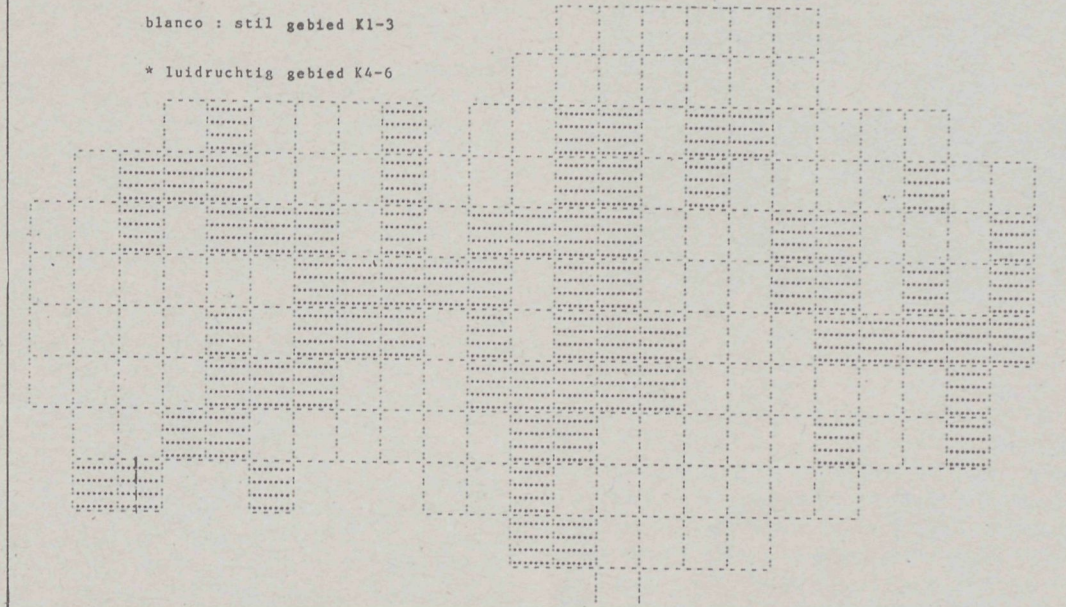
De eerste onderzoeksresultaten op Vlaams-macro-niveau en Oostvlaams-mesoniveau zijn reeds voorhanden en zouden als basisdokument kunnen gebruikt worden bij de planning.

Aangezien relatief stille gebieden een schaars goed geworden zijn zou het misschien zinvol zijn om dergelijke plaatsen te beschermen tegen nog meer lawaai. Anderzijds zouden in de toekomst maatregelen kunnen genomen worden om de geluidsoverlast die aanwezig is in sommige woon-, werk- en recreatiegebieden in te dijken.

Vlaanderen

Aan de hand van een gridsysteem, dat opgesteld werd volgens het U.T.M. systeem, werd Vlaanderen onderverdeeld in hokken van 10 km bij 10 km. Via deze macroplanologische benadering konden een aantal gebieden gesitueerd worden die weinig onderhevig waren aan de invloeden van permanent aanwezige geluidsbronnen en die aldus als relatief stille gebieden kunnen doorgaan (figuur 1).

Figuur 1 : Situering van relatief stille en luidruchtige gebieden in Vlaanderen.

Gebieden die sterk door permanente geluidsbronnen verstoord werden situeerden zich o.a. in de omgeving van Oostende, Brugge, Kortrijk, Gent, Aalst, Antwerpen, Brussel, Turnhout, Hasselt en de grensstreek ter hoogte van Maasmechelen. (fig. 2).

Plaatsen die tot de klasse behoorden met de

minste lawaaiproducerende bronnen bevonden zich onder meer in een aantal kustbadplaatsen, een gebied ten westen van Roeselare, het Krekengebied, de Vlaamse Ardennen, het noorden van Turnhout en een aantal verspreid liggende plaatsen van een paar tientallen vierkante kilometer in Limburg en Brabant.

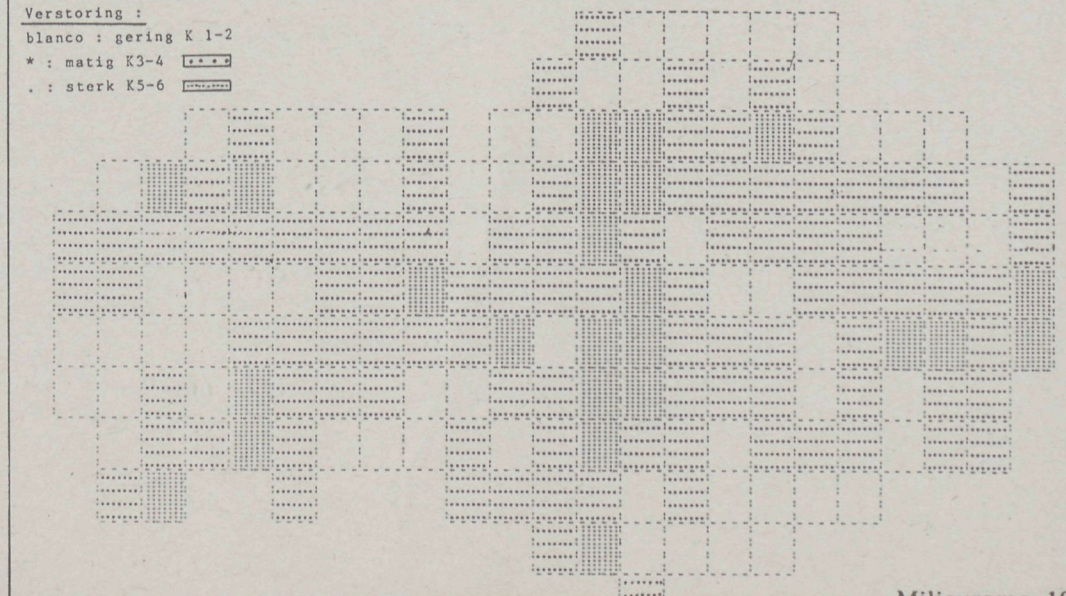
Figuur 2 : Verstoring van gebieden in het Vlaamse landschap door de aanwezigheid van permanente geluidsbronnen.

Verstoring :

blanco : gering K 1-2

* : matig K3-4

. : sterk K5-6

Oost-Vlaanderen

De provincie Oost-Vlaanderen werd onderverdeeld in hokken van 2,5 km bij 2,5 km. In ieder grid werden kodes aangebracht die representatief waren voor een bepaalde voertuigintensiteit, de drukte van het spoorlijnverkeer, de aanwezigheid van druk bevaren waterwegen, bebouwing, industrie en andere rustversturende activiteiten.

In de vermoedelijk als relatief stil bestempelde gebieden zullen een aantal geluidsmetingen uitgevoerd worden. Tevens zal hun natuurwaarde, recreatiewaarde en zullen eventueel andere sociale waarden bepaald worden. Op basis van deze gegevens kunnen zones vooropgesteld worden die als stiltegebied zouden kunnen doorgaan en als dusdanig ook beheerd worden. Voor Oost-Vlaanderen zouden een 20-tal gebieden in aanmerking komen.

Microplanologische studies

Op microvlak zouden casestudies uitgevoerd worden in de gebieden ten Westen van Gent (Lovenegem, Gent, Zwijnaarde en Deinze) en ten Zuidoosten van Gent (Land van Rhode).

Dergelijk onderzoek zal resulteren in de produktie van kaarten met aanduiding van stille gebieden, matig en sterk door het geluid verstoorde gebieden, zoneringskaarten met aanduiding van stiltegebieden.

Besluiten

Ruimtelijke ingrepen zoals bijvoorbeeld de aanleg van autowegen, spoorlijnen, kanalen, vliegvelden en de oprichting van bebouwingselementen hebben er voor gezorgd dat er steeds minder rustige gebieden aangetroffen worden. Hopelijk zal in de toekomst bij de planning rekening gehouden worden met het bestaan van de schaars overgebleven stille gebieden om aldus een verdere degradatie van milieu en landschap te vermijden.

Op Vlaams niveau bijvoorbeeld wordt immers vastgesteld dat reeds heel wat ogenschijnlijk rustige gebieden verstoord zijn door de aanwezigheid van permanente geluidsbronnen. De schaars overgebleven stille gebieden zouden als stiltegebied kunnen beheerd worden omdat ze een grote akoestische kwaliteit bezitten, daarenboven een belangrijke sociale functie vervullen en een grote natuurwaarde bezitten. Een aantal voorbeelden zijn onder meer de IJzervallei, de omgeving van het Zwin, het krekengebied, de Vlaamse Ardennen, de Kalmthoutse Heide, de vallei van de Zwarte Beek, de Mechelse Heide en de Dijlevallei.

Verdere konkretisaties van deze zones dienen te gebeuren op mesoplanologisch niveau. Voor Oost-Vlaanderen worden momenteel twintig gebieden onderzocht, van minimaal 500 ha, die eventueel in aanmerking zouden komen als stiltegebied.

MARTIN DE PELSMAEKER

STICHTING NATUUR EN MILIEU VREEST INTENSIVERING AKKERBOUW NA EUROTOP

Volgens de Nederlandse Stichting Natuur en Milieu zullen de resultaten van de recente Eurotop in Brussel nadelig uitwerken op natuur, milieu en landschap, vooral in akkerbouwgebieden. In plaats van voor duidelijke produktie-afspraken per land en per bedrijf is gekozen voor prijsverlaging en beperking van de Brusselse steun voor de gehele akkerbouwsector. Boeren die verhoudingsgewijs extensief produceren, en dus weinig bijdragen aan de overschotten en de milieuschade, worden door de maatregelen evenzeer (of relatief zwaarder) getroffen dan hun intensief producerende collega's. Ook de akkerbouwers in Nederland zullen financieel zwaar onder druk komen te staan. De maatregelen zijn voor elke Nederlandse boer een stimulans om zijn inkomen op peil te houden door meer te produceren. Deze intensivering betekent meer (kunst)mest, meer landbouwgif en schaalvergroting. Kortom, meer schade aan natuur, milieu en landschap, en waarschijnlijk grotere overschotten.

De door de Eurotop beoogde produktievermindering zal vooral worden bereikt door koude sanering in de arme landbouwgebieden met nu reeds een laag produktieniveau, zoals Portugal, Zuid-Duitsland, Zuid-Italië en Centraal-Frankrijk.

Natuur en Milieu acht dit een slechte Ausgangssituatie voor de broodnodige ontwikkeling van een milieuvriendelijke landbouw. Het resultaat van het Brusselse overleg is in feite dat uiteindelijk de consument, middels een verhoogde BTW-afdracht aan de EG, betaalt voor een vuiler milieu. De milieu-organisatie stelt dat duidelijke produktie-afspraken per land en per bedrijf de enige mogelijkheid zijn om, én de overschotten én de milieuschade door de intensieve landbouw te bedwingen.

Een eerlijker verdeling binnen Europa is een voorwaarde voor een gelijkmatiger ontwikkeling en derhalve voor een goed beheer van natuur en landschap van het platteland in de arme regio's. Daarbij moet echter worden voorkomen dat dit extra geld wordt gestoken in nieuwe grootschalige landbouwprojecten die leiden tot bijvoorbeeld ontwatering en ontginning van de laatste Mediterrane drassige natuurgebieden (wetlands) of van de Ierse hoogvenen.

Nadere inlichtingen:

Dolf Logemann, 030-331325

Marijke Brunt, 030-331323

HET EUROPEES MILIEUBUREAU GEEFT KRITIEK OP HET VOORSTEL VAN DE EG-KOMMISSIE OM DE UITLAATGASSEN VAN KLEINE AUTO'S TE VERMINDEREN :

- SLECHT VOOR HET MILIEU
- SLECHT VOOR DE INDUSTRIE
- SLECHT VOOR DE EUROPESE EKONOMIE

Op een samenkomst met de Duitse milieuminister Töpfer, huidige voorzitter van de Europese Milieuministerraad, heeft het Europees Milieubureau, de gemeenschapsnormen voor het beperken van vervuiling door kleine auto's totaal ontoereikend genoemd.

Na 3 jaar overleg is het duidelijk dat de Europese Gemeenschap een achterstand heeft opgelopen op gebied van de beperking van vervuiling door auto's.

In tegenstelling met de eisen die gesteld worden in Zwitserland, Zweden en Oostenrijk, gaat de Gemeenschap voort met het uitvaardigen van normen die minder streng zijn en meer vervuilend, zonder rekening te houden met de Europese Eenheidsakte die een hoog niveau van milieubescherming oplegt. Heel recent heeft de Europese Commissie voorgesteld dat de Euromarktnormen zou aannemen voor de kleine auto's die ongeveer tweemaal zo zwak zijn dan deze die in voege zijn voor dezelfde voertuigen in Zwitserland.

In plaats van 8 gram per test voor koolwaterstoffen en stikstofoxiden samen, verplichten Zwitserland, Zweden en Oostenrijk 4,5 tot 5 gram per test.

Nederland heeft deze striktere normen voorgesteld met de steun van de Bondsrepubliek Duitsland en van Denemarken, maar de Commissie heeft geopteerd voor onaangepaste technologieën.

Het Europees Milieubureau verwerpt de schattingen van de Commissie voor de kostprijs van adequate normen (ongeveer 13 à 15% van de prijs van het voertuig) als te afhankelijk van de informatie die geleverd wordt door de autokonstruktoren.

"Wij geloven dat de echte kosten veel minder hoog zullen zijn," heeft de voorzitter van de B.E.E. Michaël Scoullous, gezegd.

De auto-industrie hoeft geen totale vrijheid te verkopen ten koste van het Europees milieu, de gezondheid en het cultureel erfgoed.

Iedereen is tegelijkertijd verbruiker en belastingplichtige. De rekening die de verbruiker niet betaalt, zal gedragen worden door de belastingplichtige: onkosten voor volksgezondheid, aftakeling van de gebouwen, en vernietiging van de bossen.

Bovendien blijft de Europese auto-industrie een beleid voeren dat de meest zwakke voorstellen van de Commissie nog afzwakt.

Als voorbeeld heeft zij een testprogramma op punt gesteld om het rijden tegen hoge snelheid

te onderzoeken, waarbij de meest vervuulende modellen die overeenkomen met de slappe Luxemburgse normen werden gekozen om te testen i.p.v. de propere toekomstauto's die verplicht zijn in Oostenrijk, Zwitserland en Zweden. Deze kortzichtige benadering (vergemakkelijkt door de zwakke voorstellen van de Commissie) is niet alleen schadelijk voor het milieu en voor de gezondheid van miljoenen stadsbewoners, ze verzwaakt ook sommige elementen van de Europese auto-industrie ten opzichte van de auto-wereldmarkt.

Is het mogelijk het verband te negeren dat bestaat tussen de bedrijven die mee zijn met de nieuwe weinig vervuulende technologie en de bedrijven die het meeste winst maken zoals Daimler-Benz, Volvo, VW, Saab, BMW en de Japanse constructeurs?

De veelpresterende modellen van Porsche en kleine en goedkope modellen van Fiat hebben bewezen dat lage vervuilingsniveau's mogelijk zijn voor een groot aantal auto's.

Het Europees Milieubureau is van mening dat een protektionistische filosofie zwakke vervuiling-normen zal gebruiken op korte termijn om op lange termijn de concurrentieplaats van zekere Europese merken op de wereldmarkt te vernietigen.

De E.E.B., federatie van de 100 meest vooraanstaande milieuverenigingen in de Europese Gemeenschap, vraagt aan de Gemeenschap de Europese Eenheidsakte te respekteren en emissienormen aan te nemen om de omgeving te beschermen, maar ook om aan de Europese industrie haar vooraanstaande positie op de wereldmarkt van auto's terug te geven.

Meer informatie: Karola Taschner (E.E.B.), Tel. 02/514.12.50.

HET EUROPEES MILIEUBUREAU

In februari jl. stelde het E.E.B. aan de huidige voorzitter van de Europese Milieuministerraad, K. Töpfer, zijn memorandum voor waarin volgende punten vervat zijn:

- een vermindering van 80% zwavelemissies in Europa tegen 1993.

- kritiek op de maatregelen (die zwak zijn) om vervuiling door auto's tegen te gaan.

- vraag naar een EG reglementering (de strengste vorm van gemeenschapswetgeving) om het gebruik van chloorfluorkoolwaterstof (CFK) uit te schakelen.

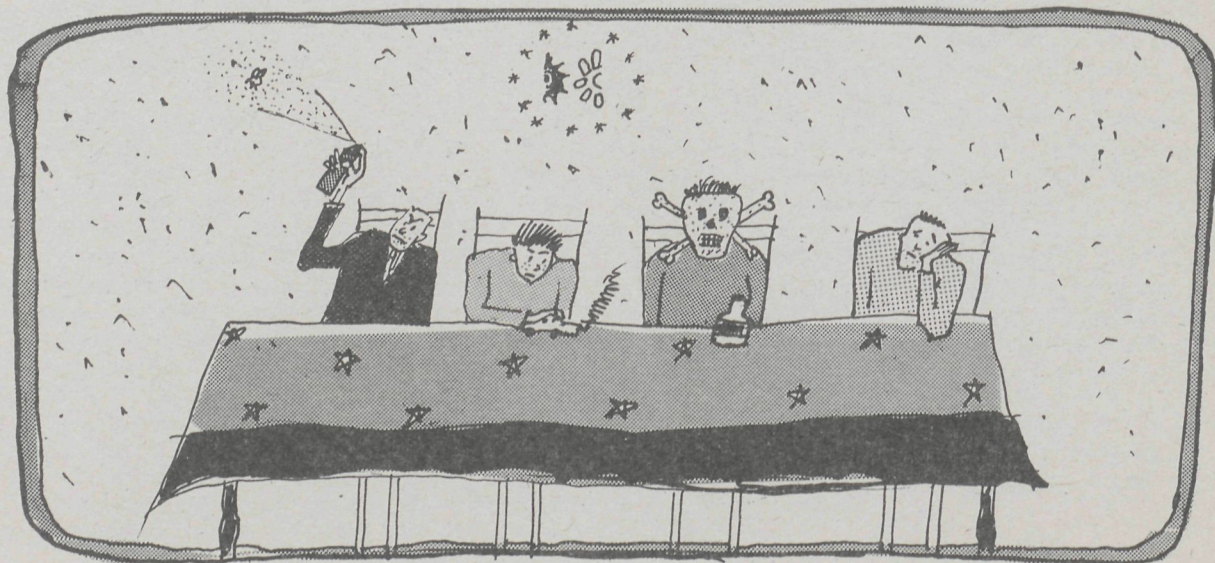
- voorstel om een nieuwe gemeenschapswetgeving in te voeren om het gebruik te controleren van stikstofverbindingen in de landbouw.

- herinnering aan de belofte van de Commissie om een nieuwe wetgeving in te voeren over de burgerlijke aansprakelijkheid i.v.m. gevaarlijke stoffen.

- veroordeling van de fundamentele zwakheid van het beleid van de Gemeenschap i.v.m. radioactieve afvalstoffen en vraag dat de verantwoordelijkheid over nucleaire wetgeving gecentraliseerd wordt in DG XI.

In zijn kommentaar op de Milieubureau-voorstellen zei de heer M. Scullos, voorzitter van het EEB: "Sommige van de dingen die we te zeggen hadden aan de Minister zijn eerder hard. Maar de verwezenlijkingen van de Gemeenschap op het vlak van milieu zijn op veel gebieden erg pover. In dit Europees Jaar van het Leefmilieu, hebben de Europese burgers veel respons gegeven, waarbij vele plaatselijke autoriteiten, instituten en zelfs de industrie een rol hebben gespeeld.

Maar de Ministerraad heeft gefaald om in het Europese Jaar enige merkbare vooruitgang te boeken op het gebied van milieubescherming.

WATER IN DE BROUWERIJ

ARTOIS ENGINEERING

Ter gelegenheid van het "Europees jaar van het Milieu" werd door de Kommissie van de Europese Gemeenschap een wedstrijd ingericht om ondernemingen te belonen die een bijdrage hebben geleverd tot de verbetering van de technieken van milieubescherming.

Elke lidstaat werd uitgenodigd vooreerst een nationale wedstrijd uit te schrijven. Voor België werd het Verbond van Belgische Ondernemingen (V.B.O.) door het Staatssekretariaat voor Leefmilieu belast met het inrichten van deze wedstrijd.

De Eerste prijs voor "Schone Technologie" werd aan de brouwerij Artois toegekend voor de ontwikkeling van een moderne waterzuiveringstechniek: het UNITANK-systeem.

De prijs werd overhandigd aan de heren D. Eyben, wetenschappelijk directeur van Artois Piedboeuf Interbrew, en L. Vriens, hoofd van de dienst Environmental Biotechnology, tijdens het V.B.O.-symposium "Ondernemingen versus Ecologische Uitdaging" op 18 februari 1988.

Het onderzoeksteam van deze dienst bestaat uit een tiental ingenieurs en technici die gespecialiseerd zijn in milieutechnologie, en werkt zeer nauw samen met de Katholieke Universiteit van Leuven en wel voornamelijk met de professoren H. Verachtert, A. Van Haute en F. Ollevier.

Dit onderzoek werd 7 jaar geleden opgestart en leidde tot de ontwikkeling van de UNITANK-systemen voor de zuivering van afvalwaters. UNITANK-systemen zijn kompakte versies van de klassieke waterzuiveringssystemen.

De situatie in België

Brouwerij-afvalwater bestaat vnl. uit opgeloste organische stoffen; resten van het wort (aftreksel van de geweekte gerst) en het bier die in het water terecht komen tijdens het reinigen van tanks en flessen. In mindere mate is er eveneens vervuiling met minerale stoffen. Dit wordt veroorzaakt door de detergenten die noodzakelijk zijn bij al deze schoonmaakoperaties. Een kleine fraktie bestaat uit niet-opgeloste stoffen; deze zijn afkomstig van de bijprodukten (bierdrاف, hopdrاف, gist en filterhulpmiddelen).

Voor het brouwen van 1 liter bier heeft men ongeveer 8 liter water nodig. De rest wordt geloosd als afvalwater.

De 104 Belgische brouwerijen lozen ongeveer 10 miljoen m³ afvalwater per jaar met een globale vervuiling geschat op 500.000 Inwoner Equivalent (I.E.).

Men kan stellen dat de helft van de afvalwaters thans geloosd worden in het oppervlaktewater. Het andere gedeelte wordt geloosd in het openbaar rioleringsstelsel.

De milieutaks die momenteel in Vlaanderen geheven wordt, bedraagt 254 fr./I.E. wat overeenkomt met 98 fr. per 1 bier. De brouwerij is zich ten zeerste bewust van de impact die de milieutaks heeft op de inkomsten en heeft daarom

ook grote inspanningen geleverd om in eerste instantie de vervuiling tot een minimum te herleiden. Dit geschiedde door een maximale recuperatie van de bijprodukten (kommercialiseren als veevoeder, door een minimaal verlies van de grondstoffen tijdens het brouwproces en door de ontwikkeling van adequate technieken en apparaten.

In België zijn er thans een 5-tal brouwerijen

Samenstelling van brouwerij afvalwater

Mg/l	sektoriële *	Afvalwater **	Zuiveringsrendement
	normen	karakteristieken	
BOD	< 25	1000	97,5 %
COD	< 200	1800	89 %
Zwevende stoffen	< 60	500	88 %
pH	6,5 - 8,5	6 - 11	

* sektoriële normen voor oppervlakte-water

** na recuperatie van de bijprodukten

die hun afvalwaters zelf zuiveren (de brouwerij Artois, Westmalle, Maes, Palm en Sint-Bernardus). Buiten de brouwerij Palm, die experimenteert met anaëroob procédé, gebruiken de 4 andere brouwerijen een aëroob systeem.

Aantal brouwerijen :	104
Productie :	14.000.000 Hl
Effluent :	10.000.000 m ³ /jaar
Afvalwatervervuiling (uitgedrukt in I.E.)	
- per Hl bier :	0.035 I.E.*
- totaal voor België :	500.000 I.E. *
* I.E. = Inwoner Equivalent	

Zuivering bij de brouwerij Artois

In 1979 bouwde de brouwerij een afvalwaterzuiveringsstation met een capaciteit van 250.000 Inwoner Equivalent. Na grondige studie van bestaande zuiveringsinstallaties in de brouwerijsector werd een laag-belast actief-slib systeem (type plug-flow) ontworpen. De resultaten die met deze installatie bekomen worden zijn uitstekend te noemen. Het spuislib (overschot actief-slib) wordt, na indikking, integraal als kompost naar de landbouw afgevoerd.

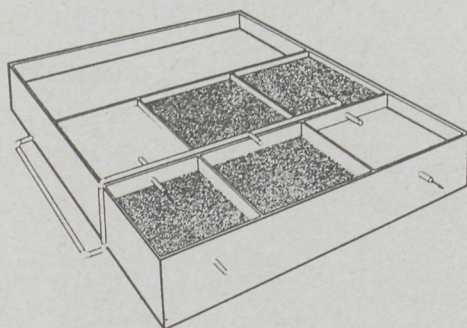
Karakteristieken van het afvalwater

BOD :	5 - 15 mg/l
COD :	50 - 70 mg/l
Totaal N :	< 1 mg/l
Totaal P :	< 2 mg/l
Zwevende stoffen :	10 - 20 mg/l
Debiet :	8000 m ³ /dag

Omdat de zuivering in het klassieke laag-belast actief-slib systeem met zeer hoge kosten (zowel qua investering als qua werking) gepaard gaat, startte de Brouwerij Artois in 1981 een onderzoeksproject met de K.U. Leuven.

Enerzijds werden de mogelijkheden van slibvalorisatie bestudeerd en anderzijds werd de werking van het bestaande zuiveringssysteem geoptimaliseerd. Op basis van dit onderzoek en de ervaring met bestaande grootschalige zuiveringsinstallaties, werd een modulair zuiveringssysteem ontwikkeld, waarmee organisch belaste afvalwaters op de meest efficiënte en economische manier kunnen gezuiverd worden volgens zowel aërobe als anaërobe procédés.

Voor ver doorgedreven zuivering 5wat belangrijk is i.v.m. eutrofiëring van onze oppervlaktewateren) werden modifikaties voor stikstof- en fosfaatverwijdering uitgewerkt. Afhankelijk van de karakteristieken van het afvalwater en de gewenste zuiveringsrendementen, kan een systeem bestaande uit 1 of 4 modules of zuiveringstrappen uitgewerkt worden.

Al de modules zijn gebaseerd op één basisprincipe: het UNITANK-principe.

Het Unitank-principe laat een zeer compacte en eenvoudige constructie toe, waardoor een aanzienlijke vermindering in de investerings- en werkingskosten en een flexibele en betrouwbare werking kan gewaarborgd worden.

Voor brouwerij-afvalwater werden er twee Unitank-systemen ontwikkeld: het twee-traps aëroob Unitank systeem en het drie-traps anaëroob Unitank systeem met biologische stikstofverwijdering.

Het twee-traps aëroob systeem (TSU-systeem)

Het TSU-systeem bestaat uit een eerste hoogbelaste, gevolgd door een tweede laagbelaste oxidatietrap en verloopt volgens een steeds wederkerende cyclus bestaande uit 4 fasen : twee hoofdfasen, gescheiden door twee korte tussenfasen. Daarbij wordt de functie van de buitenste compartimenten omgewisseld. Door deze cycluswerking heeft het TSU-systeem geen aparte nabezinkings-tanks nodig om de slibconcentratie in de beluchtingstanks op het gewenste niveau te houden. Een totale BOD-verwijdering van 98-99% kan bekomen worden.

De ontwikkeling van nieuwe twee-trapssystemen heeft voornamelijk als doel de hydraulische verblijftijd in het zuiveringssysteem te reduceren zodat kleinere installaties kunnen volstaan om eenzelfde zuiveringsefficiëntie te verkrijgen als in een konventioneel laag-belast actief-slib systeem.

Maar een konventioneel twee-trapssysteem vereist echter twee afzonderlijke bezinkingstanks met bijkomende voorzieningen voor het rakelen en hercirkuleren van het slib. Dit gaat gepaard met hogere investerings- en werkingskosten in vergelijking met een klassiek laag-belast ééntraps-systeem.

Het TSU-systeem, dat geen afzonderlijke bezinkingstanks noch slibrakel- en hercirkulatiesystemen behoeft, heeft de nadelen van het konventionele twee-trapssystemen geëlimineerd, doch de voordelen behouden en uitgebreid.

Deze voordelen zijn de volgende : lagere investeringskosten, lagere werkingskosten, efficiënte en stabiele procesvoering, hogere flexibiliteit, compact systeem.

Een eerste TSU-systeem werd gebouwd voor de brouwerij "Pearl River" in Canton (China) en de installatie is nu 2 jaar in bedrijf. In België zullen weldra twee andere TSU-systemen gebouwd worden.

Het drie-traps anaëroob Unitank systeem met biologische stikstofverwijdering (3SU-N-systeem)

Na de ontwikkeling van het TSU-systeem is het onderzoek niet blijven stilstaan. Op basis van energetische overwegingen (denk maar aan de energiekrisis van enkele jaren geleden) en het

toenemend vertrouwen in anaërobe zuiveringsmethodes wordt meer en meer beroep gedaan op anaërobe zuivering van hoog-belaste industriële afvalwaters. Vooral voor afvalwaters met een eerder hoge temperatuur (hoger dan 30°C) helt de energiebalans in vele gevallen duidelijk over in het voordeel van de anaërobe procédés. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van het drie-traps anaëroob-aëroob unitank systeem met biologische stikstofverwijdering.

Het 3 SU-N-systeem bestaat uit 3 trappen die naast elkaar gebouwd worden; een biologische konditioneringstank, een methaanreaktor (omzetting van de organische verbindingen tot biogas) en een laagbelaste oxydatietrap met biologische stikstofverwijdering. Men komt tot 99% BOD-verwijdering en meer dan 90% N-verwijdering. Het SU-N-systeem werkt eveneens volgens een steeds wederkerende cyklus waarbij de funktie van de buitenste kompartimenten van iedere trap worden omgewisseld.

Als voordelen zijn er :

- lagere investeringskosten
- lagere werkingskosten door
 - *lager energieverbruik
 - *energieproduktie (biogas)
 - *lagere slibproduktie
- efficiënte en stabiele procesvorming
- kompakt systeem.

Een dergelijk 3SU-N-systeem werd gebouwd in de Brouwerij Sebastien Artois (Frankrijk). Omdat het geproduceerde biogas gebruikt wordt voor de produktie van elektriciteit en stoom wordt 15% op de energierekening van de brouwerij uitgespaard. Dit is ruimschoots voldoende om de werkingskosten van het zuiveringsstation te dekken.

Hoog-belaste (BOD groter 1000 mg/l), warme (groter 30°C) afvalwaters, die geen toxische of inhiberende stoffen bevatten, kunnen met het 3SU-N-systeem behandeld worden.

Experimenten hebben aangetoond dat het warme gezuiverde water uitstekend geschikt is voor visteelt.

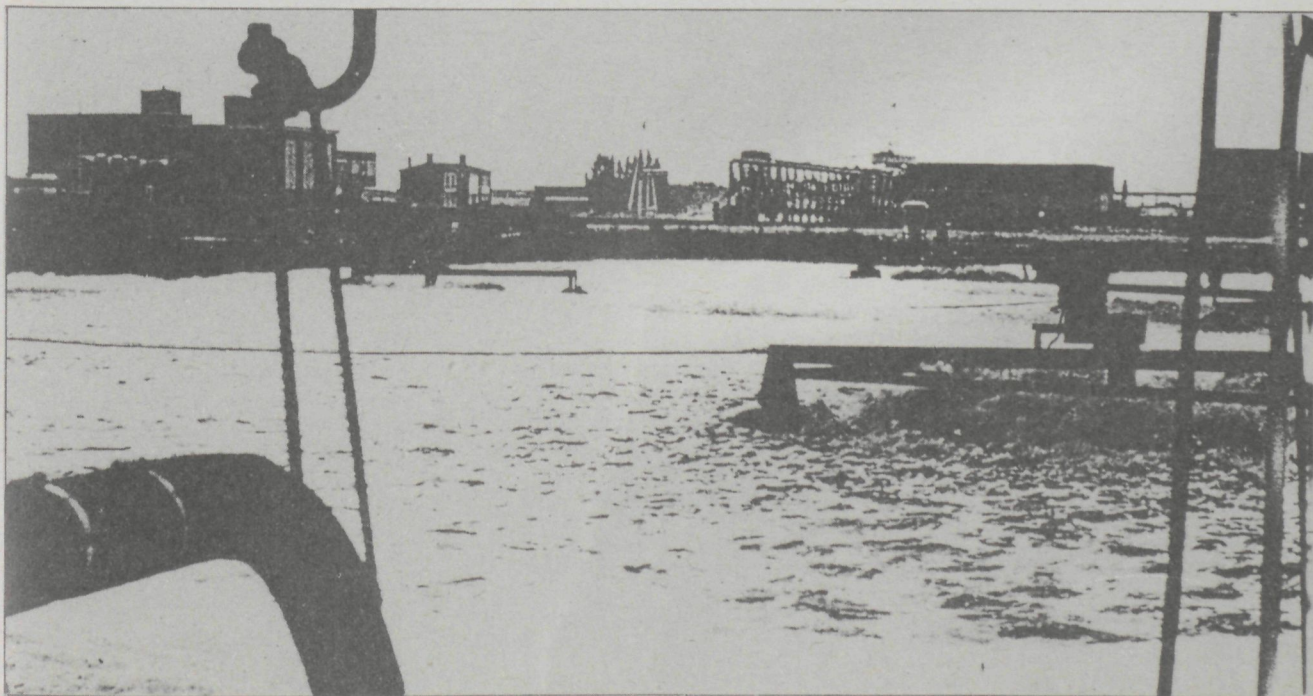
De Unitank-systemen zijn ook geschikt voor de zuivering van de afvalwaters van andere agro-alimentaire nijverheden, van chemische en petro-chemische bedrijven en voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater.

Er werd een geprefabriceerde versie in container ontwikkeld, die bestemd is voor kleinere eenheden en voornamelijk voor export.

Om deze moderne technologieën in de handel te brengen, heeft de brouwerij Artois overeenkomsten afgesloten met verschillende gespecialiseerde firma's. Er werd promotie gemaakt door deelname aan tentoonstellingen en kongressen in Brussel, Gent (Flanders Technology), Helsinki, Peking, Moskou, Taipei, London en München, wat zowel in België als in het buitenland een grote belangstelling losweekte.

De UNITAK-systemen, op punt gesteld door de dienst Environmental Biotechnology van Artois Piedboeuf Interbrew, beantwoorden volledig aan de meer en meer uitgesproken bekommernis van industriële en politieke gezagsdragers om moderne en economisch haalbare oplossingen te zoeken om ons leefmilieu doelmatig te beschermen en aldus een bijdrage te leveren tot de kwaliteit van het leven.

Geert Van den Broeck

B E R I C H T E N

MASTER OF SCIENCE IN ENVIRONMENTAL SANITATION

In oktober 1988 gaat in het centrum voor Milieusanering aan de Rijksuniversiteit Gent een nieuwe postgraduaat opleiding van start. De opleiding omvat twee jaar studie en wordt volledig in het Engels gedoceerd.

Meer inlichtingen over de Master of Science training in environmental sanitation is te vinden in een 43 blz. brochure die gratis gestuurd wordt naar alle belangstellenden.

Kontaktadres: RUG, centrum voor milieusanering, J. Plateaustraat 22, 9000 Gent. tel.: 091/25.75.71 post 4106

G.V.

GENOOTSCHAP GEZOND BOUWEN EN WONEN V.Z.W.

De vzw werd gesticht in 1980 met een aantal doelstellingen: de idee "bouwbiologie" verspreiden (met als gevolg dat de gebruiker degelijk wordt geïnformeerd), studie van materialen en hun invloed op de mens en kontakten van de industrie betreffende de gezondheidsnormen van produkten en de verantwoordelijkheid van de producent hieromtrent.

Vanaf 1 januari 1988 kan men lid worden van de vzw. Je ontvangt dan het tijdschrift "Gezond Bouwen en Wonen", bovendien wordt je op de hoogte gehouden van het verschijnen van nieuwe boeken en van beurzen en activiteiten betreffende de woon- en bouwbiologie. Verder kan er dan gratis bouwbiologisch advies en resultaten van het studiewerk van de verschillende werkgroepen aangevraagd worden. Meer informatie op het sekretariaat: J.B. Tassynsstraat 20, bus 2, 2730 Zwijndrecht.

G.V.

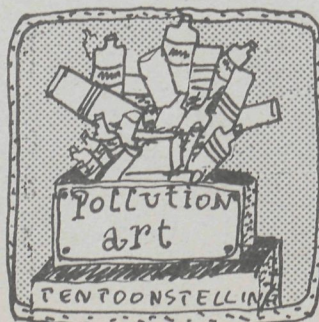
EUROPEES JAAR VAN HET LEEFMILIEU NOG MAAR EEN BEGIN

Om het milieubewustzijn tot in ons dagelijks leven te laten doordringen is de Milieuwerkgroep van de Jeugdbond voor Natuurstudie met konkrete plannen komen opdagen. Zij zal voortaan al het zwerfvuil dat door JNM-afdelingen op hun wekelijkse excursies wordt opgeraapt, nationaal verzamelen. Deze stapel afval zal halfweg april op een kunstzinnig milieukekend in Gent tot een heuse tentoonstelling omgevormd worden. De nieuwe kunstobjecten zullen dan in de daaropvolgende maanden onder de naam **Pollution Art** in diverse Vlaamse steden aan het publiek worden voorgesteld.

Deze publiekgerichte actie wordt geruggesteund door een belangrijke inhoudelijke actie. Jan Lenssens heeft op het einde van zijn ambtstermijn nog een voorstel tot Besluit van de Vlaamse Exekutieve ingediend, dat een milieueffing op wegwerppakking moest mogelijk maken. De vorming van de nieuwe Vlaamse Deelregering vereist echter het opnieuw indienen van dit voorstel.

Ter herinnering stuurt de J.N.M. daarom al sedert het installeren van de nieuwe Deelregering dagelijks een in de natuur gevonden plastic fles op naar de nieuwe milieuminister Jos Dupré. De J.N.M. zal daar blijven mee doorgaan tot hogergenoemd voorstel terug wordt opgenomen.

G.V.

EEN GROENBELEID VOOR DE JAREN NEGENTIG

Nakende gemeenteraadsverkiezingen worden vaak door clubs van allerlei slag aangegrepen om hun gemeentelijke prioriteiten in een breder daglicht te stellen. Zo gaf de Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG) onlangs een folder uit met ideeën voor het opstellen en uitwerken van een gemeentelijk groenbeleidsprogramma. In deze folder worden de voornaamste facetten van een gemeentelijk groenbeleid op een rijtje gezet.

Uit de vele functies die groenelementen in ons 'woon'- en 'leef'-milieu vervullen (verfraaiing, natuuredukatie, stofabsorptie, regulering van de vochtigheidsgraad en zelfs het bevorderen van psychologische rust) blijkt dat zo'n groenbeleid meer om het lijf heeft dan je op het eerste zicht zou zeggen. Een "groenskundige" in elke gemeente is voor de VVOG dan ook geen overbodige luxe. Wie deze folder wenst te ontvangen stuurt een postzegel van 20 fr. naar: Vereniging voor Openbaar Groen, Buiten de Smedenpoort 3, 8000 Brugge, 050/31.20.71.

LGo

HET FLOORDAMBOS NAAR DE KAPPER

Na de gebruikswijziging van het kasteel Snoy, waartoe gemeenschapsminister Pede tijdens zijn laatste rondje nog vlug een vergunning afleverde, en de vergunningsloze omvorming van park en landbouwgronden tot recreatiegebied kreeg ook het (beschermde) bos zelf onlangs een nieuw kleedje. Na de zachte winter en met de zomerzon in het vizier werd het uiteraard iets luchtig. Een 70-tal eiken,

beuken en essen werden uit het boskleed weggekap. Legaal, want de gemeenschapsminister gaf eerder toelating voor een zogenaamde dunningskapping van 293 bomen. In werkelijkheid gaat het echter om voorbereidende werken voor de aanleg van het golfterrein in het bos. De vleksgewijze uitkap, de nummeraanduiding van golfbanen in het bos en de aanvraag van de Brabantse Golf vzw bij de Raad van State om het beschermingsbesluit te vernietigen wijzen in die richting.

De Werkgroep Leefmilieu en Verkeersveiligheid Melsbroek laakt de gebruikelijke werkwijze van de Brabantse Golf vzw, die nogmaals blijkt uit deze nieuwe feiten. Eerst een toestand forceren, vervolgens de overheid voor voldongen feiten plaatsen en daarna de toestand laten regulariseren. Met welwillende behandeling vanwege die Overheid naar men fluistert, hoewel gemeenschapsminister Lenssens zijn kultuurkollega verzocht heeft de aanvraag voor de kapping opnieuw te bekijken. De hele historie bewijst (alweer) dat gewestplannen en beschermingsbesluiten niet voor iedereen in dezelfde mate gelden.

LGo

WIJ GAAN AFVAL SCHEIDEN, DOET U MEE?

De Nederlandse Stichting Milieu-Edukatie pleit in een recente nota voor een eenvoudige afvalbeleid. Als preventieve maatregel dient de produktie van afval zoveel mogelijk beperkt te worden, terwijl afval in huishoudens en bedrijven in de mate van het mogelijke aan de bron gescheiden moet worden. In de plaats van containerparken, die nog een bijkomende huis-aan-huis-ophaling noodzakelijk maken, kan men beter een afvaltrein organiseren, waarbij alle afval selektief aan huis wordt opgehaald. Een experiment in het Californische Davis wijst uit dat bij het gescheiden ophalen

aan huis een rendement van 90% kan worden bereikt, in plaats van 30 à 40% met containerparken. Als alternatief kunnen minikontainers dienst doen voor het inzamelen van afval per huizenblok of bedrijf. De zo zuiver mogelijke afvalstoffen kan men leveren aan recyclingbedrijven. Bruikbare spullen kunnen, na eventueel oplapwerk, weer aan het publiek verkocht worden. Wat rest kan naar de stortplaats of verbrandingsoven, al dient dit zoveel mogelijk vermeden. De ophaaldiensten zijn best in overheidshanden, om te vermijden dat, door de voortdurende druk tot maximaal rendement, de dienst baat zou hebben bij het in stand houden van een konstante of groeiende afvalstroom. De afvalstroom moet immers verminderen. Om sloop- en bouwafval de baas te kunnen, verdient het gebruikt van baksteen en andere materialen, die bij afbraak beter te recykleren zijn, de voorkeur boven beton.

MILIEURAAD NIEUWPOORT EN HET PARTIKULIER KOMPOSTEREN BIJ MIDDEL VAN EEN VAM-VAT

In navolging van het Nederlandse Bathmen startte de gemeente Nieuwpoort een komposteringsproject voor partikulieren. Op initiatief van de stedelijke milieuraad besloot de gemeente in een eerste fase de plaatsing van 25 zogenaamde VAM-vaten te betoelagen. Dit zijn kompost-silo's met een inhoud van 240 liter, voor de helft vervaardigd uit gerecycleerd plastic en voor de helft uit zuivere grondstoffen. De silo's zijn geschikt voor groenten-, fruit-, tuin-, en keukenafval. Een vat volstaat voor de kompostering van het organisch afval dat geproduceerd wordt door een vier-persoonsgezin. De vaten worden geleverd door de N.V. VAM (Vuilafvoer Maatschappij) en kosten per stuk 1838 Bfr., waarvan 500 Bfr. betoelaagd door de ge-

meente. De gemeente hoopt op die manier op termijn ongeveer 8% op de totale produktie van huishoudelijk afval te kunnen besparen.

PVH

PROEFPROJECT TER VERMINDERING VAN AMMONIAK-UITSTOOT

In enkele Noordbrabantse gemeenten (Nederland) wordt een project opgestart waarin technische maatregelen die de uitstoot van ammoniak door veehouderijen moeten verminderen, worden uitgetest. Het project is een co-produktie van de nationale overheid, de provincie Noord-Brabant en het landbouwbedrijfsleven. De uitvoering mag maximaal 9 miljoen gulden kosten. Er zal in de eerste plaats worden onderzocht hoe efficiënt de maatregelen werken, maar ook in hoeverre de technieken bedrijfseconomisch zijn in

te passen. Terzelfdertijd wordt ook de vermindering van de ammoniakneerslag in aangrenzende natuurgebieden onderzocht. Het projekt kadert in de bestrijding van de verzuuring.

In december werd een voorstudie met een rapport afgerond. Hierin worden een aantal bron-gerichte maatregelen gesuggerend. Een selectie daarvan zal in de uitvoeringsfase toegepast worden. Enkele daarvan zijn reeds voldoende ontwikkeld (mestinjectie, stalluchtzuivering, afdekken van mestopslagen, enz ...), andere hebben nader onderzoek nodig. De maatregelen zullen in nauw overleg met de veehouders en op basis van vrijwilligheid worden uitgevoerd.

LGo

SUPERSTORT BILZEN

Op 1 oktober 1981 werd de OVAM opgericht om voor een planmatige aanpak van de afvalstoffenproblematiek te zorgen. Ovam heeft zich o.a. tot doel gesteld per provincie een stort van klasse I (industriële en daarmee gelijkgestelde afvalstoffen) op te richten. Voor Limburg viel de keuze op een terrein gelegen op Bilzens grondgebied. Niemand weet waarom precies deze plaats is uitgekozen, alhoewel het toch logisch zou zijn dat de keuze van een geschikte stortplaats ten minste gebaseerd is op bodemkundige eigenschappen.

Ondanks ongunstig advies van het gemeentebestuur van Bilzen, omwille van meerdere bezwaren, blijkt OVAM vastberaden. Vragen als "Waarom ligt het OVAM-stort van Genk in Bilzen?" werden volkomen genegeerd.

Daarom nam het gemeentebestuur het initiatief om een wetenschappelijke studie uit te laten voeren. Door kooperatie met het bureau 'Witteveen en Bos' slaagt het 'Buro Maas' erin met een degelijke basis milieuingrepen als het superstort

in zijn totaliteit te benaderen en de effecten op het ganse milieu naar waarde te interpreteren. De volgende punten werden onderzocht: biotische landschappelijke en cultuurhistorische aspecten, geluid, lucht, volksgezondheid.

De konklusie van het studie-bureau is dat inplanting van een industrieel stort-klasse I volgens de huidige inrichtingsplannen op de lokatie Genk-Zuid als onaanvaardbaar moet worden beschouwd.

De volledige studie van Buro Maas kan ingekeken worden in de BBL-bib.

G.V.

STANK EN HET BUXUS II-PROJEKT

Benegora schetst in het maandrapport van januari 1988 de stand van zaken in het BUXUS II-projekt.

Slechts 4 dagen in de gehele maand is er door geen van de waarnemers stank geregistreerd (registratie enkel maar tussen 7 en 9 en 18 en 20 uur).

De stankpercentages van januari 1988 vergeleken met die van januari 1986 tonen dat de stank beslist niet is afgenomen. Benegora blijft de bevolking oproepen van het milieuklachtennummer gebruik te maken: voor Brabant 073-133836 of voor Antwerpen 101.

DR

WEGENONDERHOUD: GEBRUIK VAN ZWARTE ASSEN

Retie is één van de gemeenten die in het verleden, vooral in de jaren '50, zwarte assen gebruikte als verhardingsmateriaal voor gemeentewegen. De nadelige gevolgen worden thans sterk gevoeld; langs

deze wegen is het bijvoorbeeld uiterst moeilijk om boomaanplantingen te laten slagen. Recent melde het gemeentebestuur aan Milieu-Overleg Kempen dat zwarte assen momenteel niet meer worden aangewend voor het onderhoud van wegen of voor andere doeleinden.

G.V.

GOLFMAFIA

In Overijse is een invloedrijk man van plan om in een bosrijke omgeving een totale verandering van het landschap door te voeren om een golfterrein aan te leggen. Dit is onwettig, daar het hier gaat om een geklasseerde landschapszone. De werken zijn echter al gestart zonder de toestemming van de bevoegde instanties. Om deze "golfplannen" te stoppen werd de Aktiegroep Red Zoniënbos (ARZ) opnieuw opgericht. Het gemeentebestuur heeft al verscheidene maatregelen getroffen o.a. het tijdelijk stopzetten van de werken. Om de broodnodige steun te verlenen aan de ARZ, zodat zij genoeg druk kunnen uitoefenen op de betreffende autoriteiten, kan je petitielijsten aanvragen bij Frederik De Broyer, Heuvelstraat 40, 1900 Overijse, tel. 02/687.83.30.

G.V.

DAAR IS DE LENTE

Nog tot 27 mei 1988 loopt in het Kasteel Walburg (Romain De Vidtsparck, Sint-Niklaas) de tentoonstelling "Lente"; georganiseerd door het stadsbestuur van Sint-Niklaas (dienst leefmilieu) in samenwerking met de nationale plantentuin Meise.

Deze tentoonstelling wil in eerste instantie leerlingen van het lager onderwijs en het lager en hoger middelbaar onderwijs bereiken, daarnaast ook alle geïnteresseerden. Op een zeer aanschouwelijke manier wordt dieper ingegaan

op onderwerpen zoals: "Bouw van de bloem", "Bestuiving en Bevruchting", "Lentestrip van maand tot maand", enz. Ter plaatse of vooraf kunnen gratis tentoonstellingsbezoeken, natuurleerpaden of themawandelingen aangevraagd worden. Bovendien kunnen werkbladen (5 fr.) en brochures (20 fr.) bekomen worden.

De tentoonstelling is gratis toegankelijk van maandag tot vrijdag, van 9.00u tot 12.00u en van 13.30u tot 16.00u. Meer inlichtingen krijg je op tel. 03/776.10.72.

MILIEU-TRIP IN DE RUPEL-STREEK

In samenwerking met het Boomse baksteenmuseum EMABB vzw, heeft de Aktiegroep Leefmilieu Rupelstreek een vormend uitstapje door de Rupelstreek uitgestippeld dat milieuvrienden en aktievoerders zeker zal weten te boeien. Op deze trip door het industrieel landschap van de Rupelstreek ziet u de tastbare resultaten van jarenlang aktievoeren. Maar tevens worden u de tragische en moedwillige gevolgen van het gekonkeloes tussen politici en machtige belangengroepen getoond. Om in te schrijven op deze leerzame milieutrip kan u zich 24u op 24u melden dank zij een antwoordapparaat op nr. 03/888.15.58.

De milieu-uitstap duurt maximum 3 uren, op een door u gekozen datum; Per groep van 20 personen vraagt men 2.000 Bfr. tussenkomst in de onkosten. Er kunnen maximaal 12 fietsen ter beschikking gesteld worden aan 100 Bfr. per fiets.

G.V.

HUISVESTING VAN DAKLOZEN

"Recht op wonen is het recht te kunnen beschikken over een behoorlijke woning naar eigen keuze in een goede woonomgeving, tegen een be-

taalbare prijs en er ongestoord te kunnen blijven wonen zolang men dit wenst," zo luidt de definitie van de Initiatie groep Huurwetgeving. Dit overlegorgaan publiceert onlangs een Resolutie over de huisvesting van daklozen in de Europese Gemeenschap, met de bedoeling de Europese overheid onder druk te zetten om tijdens het Internationaal Jaar van de daklozen voldoende aandacht te schenken aan de huurdersituatie.

Kontaktadres, Huurderwerkgroep: BRAL, Oude Graanmarkt 5, 1000 Brussel - 02/511.32.69.

VERBETERING VAN DE INDUSTRIELE OMGEVING

Onder de naam "Brightsite" werd in het Verenigd Koninkrijk een eerste landelijke campagne ter verfraaiing van industrieel verpeste omgevingen gelanceerd; dit nog in het kader van het Europees jaar van het Leefmilieu. Ze wordt georganiseerd door een milieuorganisatie (The Groundwork Foundation) en stelt praktisch en financieel advies beschikbaar voor bedrijven zodat ze hun omgeving kunnen verbeteren op de voordeligste manier aan een minimum kostprijs. De 'Brightsite' campagne zal één van de voortdurende praktische programma's zijn die voortvloeien uit het E.J.M.

G.V.

1200 DIERSOORTEN BEDREIGD

In een speciaal rapport over "Biologische Diversiteit" meldt het wereldnatuurfonds dat 1988 voor meer dan 1200 diersoorten het verdwijnjaar zou kunnen worden. In de meeste gevallen is vernietiging van het tropische regenwoud de belangrijkste oorzaak. Het genoemde cijfer is slechts de top van de uitroeings-ijsberg.

In de huidige positie is de mens goed op weg om binnen de volgende halve eeuw een derde van alle soorten van de aardbodem weg te vegen. In een race tegen deze uitroeiing onderzoeken wetenschappers ondertussen wilde soorten als bronnen van genetische eigenschappen om resistentie tegen plagen en ziekten op te bouwen en als chemische

blauwdrukken voor geneesmiddelen tegen kanker of AIDS. Deze bronnen, van onschatbare waarde voor de farmaceutische industrie, dreigen in één generatie verloren te gaan. Naast deze bedreigde diersoorten lopen bovendien ook zo'n 60.000 plantensoorten het gevaar tegen 2050 het onderspit te moeten delven. Bovendien is bij deze aantallen slechts uitgegaan van het aantal gekende soorten. Voor insecten bv. schat men dat er voor elk officieel geregistreerde soort duizend onbekende soorten bestaan.

Het wereldnatuurfonds wil in de herfst van 1988 een grote campagne lanceren in functie van het bewaren van de biologische diversiteit. Het vermelde rapport is gratis te verkrijgen bij WWF international, 1196 Gland, Zwitserland.

LGo

PUBLIKATIES

Papierkleurstoffen; Albert Klingenberg; Stichting Natuur en Milieu, Donkerstraat 17, NL-3511 KB Utrecht, tel. 00/31/30/33 13 28; 1987; 49 blz.; 11 gulden, postgiro 2537078. Studierapport over de problemen die kunnen worden opgeroepen door het gebruik van diverse toxische en andere kleurstoffen in de papieren kartonindustrie en in het mogelijk recyclageproces van deze producten in hun afvalstadium. De studie veronderstelt (gevorderde) kennis van organische scheikunde.

Paradichloorbenzeen uit W.C.-blokjes ?; S. Van Gool; Biologiewinkel, Oudegracht 320, NL-3511 PL Utrecht, tel. 00/31/30/39 23 73; 1988; 23 blz.; 6 gulden.

De reukwerende W.C.-blokjes zijn niet zo onschuldig als zij er (in hun meestal aantrekkelijke kleurenverpakking) uitzien. Een onderzoek naar de gezondheidsrisiko's en de schadelijkheid van pDCB.

Natuurbescherming in aktie; Lee Durrell; Wereld Natuur Fonds, Postbus 7, NL-3700 AA Zeist, tel. 00/31/3404/22164; 1987; 224 blz., ill.; gebonden; 60 gulden, giro 2464.

Dit werk geeft een overzicht van alle facetten van het hedendaagse natuurbehoud op wereldvlak en staat dus niet stil bij een van de vele bedreigde soorten. Het richt zich overigens tot een groot publiek en wordt daarom ingeleid met een overzicht hoe het natuurlijk systeem werkt. Een schat aan informatie, rijkelijk van kaarten, illustraties, overzichten voorzien. De opbrengst gaat naar het wereld natuur fonds. Een aanrader van uitzonderlijke kwaliteit.

De koniferen; Jean-Claude Baudouin; Ministerie van Openbare Werken, Dienst van het Groenplan, WTC-Toren 3, S. Bolivarlaan 30, 1210 Brussel, tel. 02/212 35 78; 1987; 224 blz., ill.; 1000 fr., rek. nr. 000-2005826-60.

Dit boek is het eerste van drie in een reeks, gewijd aan "de houtachtigen". De auteur is een bekend dendroloog en het werk bevat dan ook uitgebreide informatie vanuit dendrologisch standpunt van alle koniferen ingevoerd en gekultiveerd in ons land. Uitgebreide determineertabellen wisselen af met hoogwaardige foto's (habitats, detailfoto's) van de soorten, hun cultivars enz. In verband met parkenonderhoud en park-behoud, is het boek een onmisbaar instrument. Wel gaat het voorbij aan het probleem van de overspoeling van onze landschappen door de talloze cultivars van de japanse koniferen in voor- en achtertuinen.

Biologische beschikbaarheid van cadmium uit afvalgips van de fosfaatmestindustrie; Jacqueline Stefels, Piet-Hein Nelissen & Lydia Stolwijk; Universiteit van Amsterdam, Interfakultaire Vakgroep Milieukunde, Plantage Mindergracht 14, NL-1018 TV Amsterdams, tel. 00/31/20/525 62 06; 1987; 95 blz.; 15 gulden.

Nadat in 1983 door het Internationaal Water Tribunaal te Rotterdam voorlopige bevindingen in relatie met de afvalgipslozingen werden gepubliceerd, volgt nu een verslag van vijf jaar onderzoek over dit thema.

De gegevens betreffen in het bijzonder de riviermondingen, het mariene milieu en experimenten met mosselen en wadwormen.

Zenne zuiver water; Zenne Zuiver Water, p/a Heike 50, 2930 Hombeek, tel 015/41 44 16; 1987; 41 blz.; 150 fr. rek. nr. 001-1773777-14.

De gebundelde colloquiumteksten geven een beeld van de reeds jaren bekende ernstige vervuiling van de Zenne; maar ook een strategie voor het terug schoon maken van de rivier, in een kader van nog overgebleven landschapsschoon.

Schiermonnikoog: nationaal park?; Attie Bos & Margreet ter Steege; Biologiewinkel, Postbus 14, NL-9750 AA Haren, tel. 00/31/50/63 23 85; 1987; 100 blz.

Verslag van een onderzoek naar mogelijkheden om de principes van de landschapsparken ("nationale parken") toe te passen op Schiermonnikoog. Voordelen, nadelen, wenselijkheid, en realiseerbaarheid komen uitvoerig aan bod.

Ekologisch onderzoek van de openbare viswaters in Oost-Vlaanderen; Luc Samsoen & Didier Van Brussel; Provinciale Visserijkommissie van Oost-Vlaanderen, Gouvernementsstraat 1, 9000 Gent, tel. 091/23 38 11; 1987.

Verslag van een onderzoek, dat zich enkel richt naar de openbare viswaters. De resultaten zijn deels bemoedigend deels zorgwekkend. Het werk verschaft degelijke inlichtingen over de methodiek van het onderzoek en vingervijzigingen waardoor het natuurbehoud tenminste in de marge betrokken is.

Linten in het landschap; Harry Wonink, Marion Pelk & Bert Koetzier; Terra, Zutphen; verspreid door Denis & Co, Sterckshoflei 28-30, 2100 Deurne, tel 03/321.32.99; 1987; 159 blz.; ill.;

gebonden; 798 fr., boekhandel.

Een prestigieus boek over alle lijnvormige landschapselementen, die zijn ontstaan door menselijke ingrepen: houtwallen, watergangen, spoorwegen, dijken; die op hun beurt nu bedreigd zijn maar ook kunnen behouden worden. Als prentenboek een lust voor de estetikos, als naslagwerk een leidraad voor verenigingen voor natuurbewoud.

Milieubeleid in de gemeente; Leefmilieukampagne, Belliardstraat 12 (4de verdieping), 1040 Brussel, tel. 02/512 54 21; 1987; 64 blz., ill.; gratis.

Gemeenschapsminister Lenssens bespreekt de stand van zaken betreffende de afvalverwerking, geluidshinder, luchtverontreiniging, grond- en drinkwater, het natuurlijk milieu enz. Het hoofdstuk "Het groen en de bossen" kon beslist beter.

Literatuurrapport rietoevers; P. Duyve, Stichting Landelijk Overleg Natuur- en Landschapsbeheer, Donkerstraat 17, NL-3511 KB Utrecht, tel. 00/31/30/340777; 1986; 75 blz.; 15 gulden, rek. nr. 4252780.

Literatuurstudie, aangevuld met informatie van deskundigen naar de waarde, functies, achteruitgang en aanleg, onderhoud en herstel van rietoevers. Handig voor onze verenigingen die aan beheerswerk doen in de rietzone.

Stralingsniveaus in tandartspraktijken; S. Last; Rijksuniversiteit Groningen, Natuurkundewinkel, Nijenborgh 18, NL-9747 AG Groningen, tel. 00/31/50/634867; 1987; 23 blz.; 3 gulden.

Bespreking van de hoeveelheid Röntgen-straling bij tandartsen tijdens opnamen vastgesteld. Een waarschuwing.

Radon en porisosteel; L.W. Put & G.P. van den Berg; Rijksuniversiteit Groningen, Natuurkundewinkel, Nijenborgh 18, NL-9747 AG Groningen, tel. 00/31/50/6348 67; 1987; 29 blz.; 3,5 gulden.

Vliegias wordt gebruikt als bouw materiaal: maar vliegias bevat naast zware metalen ook relatief veel radioactieve stoffen, die bij desintegratie het radioactieve gas Radon ontwikkelen. Het probleem is in de Nederlandse woningbouw onderzocht.

Dokumentatiemap landschapsonderzoek 16; AROL, Bestuur Monumenten en Landschappen, Belliardstraat 14, 1040 Brussel, tel. 02/513 99 20; 1988; 71 blz.; 100 fr. rek. nr. 000-20017776-84.

In een reeks rapporten van het Bestuur M&L verscheen nu het onderzoek over het (noot in gebruik genomen) Kanaal Ieper-Komen en over het Verloren Bos te Lokeren. Kwaliteitsdokumentatie voor wie zich met landschapszorg bezig houdt.

Milieutechnologie; Staatsuitgeverij, 's Gravenhage; verspreid door De Sikkell, Nijverheidsstraat 8, 2150 Malle, tel 03/312 47 61; 1987; 126 blz., ill.; 500 fr., boekhandel.

De bedoeling van dit boekje is duidelijk praktijkgericht en tevens gericht naar de industrie. Voorwaar, dit keer geen overtuiging van al overtuigen. Uitgangspunten (waarom toch milieutechnologie?) zijn duidelijk als inleiding geformuleerd, vervolgens wordt een reeks voorbeelden van welke industriële processen in welke bedrijven in relatie met het praktisch voorkomen van milieubelasting uitvoerig behandeld.

Environment and development: the year 2000 and beyond; Instituut voor Milieuvraagstukken, Postbus 7161, NL-1007 MC Amsterdam, tel. 00/31/20/548 38 27; 1987; 115 blz.; 20 gulden, rek. nr. 40 92 14 299.

Naar aanleiding van het 15 jarig bestaan van het Instituut voor Milieuvraagstukken vond een symposium plaats in mei '87. Thema's: Hoe nogmaals politieke mislukkingen verhinderen? De niet-goevernementeel organisaties en de ontwikkeling, onze gemeenschappelijke toekomst, het milieubeleid, de ontwikkelingssamenwerking, de landbouw, de internationale industrie en de discussies daaromtrent.

Kunnen wij de aarde beheren? Jan Tinbergen; Kok, Kampen; verspreid door Denis & Co, Sterckshoflei 28-30, 2100 Deurne, tel. 03/321 32 99; 1987; 171 blz.; 498 fr., boekhandel.

De schrijver is ons welbekend sedert hij "RIO" (Reshaping International Order) publiceerde. Met open oog voor het milieubeleid geeft hij zijn visie - hoofdzakelijk vanuit economisch standpunt - op de grote problemen van onze tijd: de milieuverwoesting en de armoede in de Derde Wereld.

Handhaving van het milieurecht; Marius Aalders, Peter Korrel & Rosa Uylenburg; Boom, Meppel; verspreid door Denis & Co, Sterckshoflei 28-30, 2100 Deurne, tel 03/321 32 99; 1987; 190 blz.; 650 fr., boekhandel.

Het milieurecht is in volle ontwikkeling. Dagelijks komen er nieuwe bepalingen, beperkingen, richtlijnen, wetteksten. Maar hoe zit dat "Recht" in elkaar? En wat is het waard in de praktijk? Milieurecht aan de werkelijkheid getoetst in het Nederlands rechtsgebied.

Milieu en Omgeving; SEVI, Grasmarkt 105, bus 47, 1000 Brussel, tel 02/513 18 27; 1987; 560 blz.; 400 + 39 fr., rek. nr. 870-0060381-13.

Als voorbereiding op de gemeenteverkiezingen 1988 neemt de SP de huidige stand van zaken door inzake de milieuwetgeving en formuleert een aantal voorstellen, gevolgd door een groot aantal praktijkvoorbeelden.

Wet- en regelgeving; M. Fierlafijn; AROL, Bestuur voor Monumenten en Landschappen, Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel, tel. 02/513 99 20; 1987; 153 blz.; 160 fr. rek. nr. 000-2001776-84.

Het is geen eenvoudige aangelegenheid als men met het werkingsgebied van het Bestuur voor Monumenten en Landschappen bezig is. Wetten op de bescherming, de procedure om tot bescherming te komen, de werking van de Koninklijke Kommissie alsmede een chronologische lijst van wetten en besluiten die deze materie beheersen. Waardevolle informatie voor besturen en verenigingen, die een monument of landschap willen beschermen.

Heide in Limburg; L. Allemeersch, J. Geusens, J. Stevens & L. Raskin Lannoo, Kasteelstraat 97, 8880 Tielt, tel. 051/40 25 51; 117 blz., ill., gebonden; 1320 fr., boekhandel.

Een prestigieus boek over de heide. Geschiedenis van de heide-ekonomie met historische foto's uit die tijd, het biologische aspect, de bedreigingen en uiteindelijk een rijkelijk geïllustreerd overzicht van de nog overgebleven Limburgse heiden en hun huidig beheer vullen dit boek. Voor de eigen bibliotheek een aanwinst, als geschenk nauwelijks te evenaren.

De in deze rubriek opgenomen publikaties zijn, tenzij vermeld, niet verkrijgbaar bij de Bond Beter Leefmilieu. Ze kunnen wel geraadpleegd worden in onze milieubibliotheek (Luxemburgstraat 20, 1040 Brussel, tel. 02/514 00 05), geopend tijdens de kantooruren. Gelieve dus te bestellen via de betreffende uitgeverij of de boekhandel: adres, telefoonnummer, prijs en eventueel rekeningnummer worden telkens aangeduid. Steeds de titel van het gewenste boek vermelden, indien men via een rekeningnummer bestelt!

De goedkoopste manier om een boek in het buitenland te bestellen is per internationale postwissel. Formulieren hiervoor zijn in de postkantoren verkrijgbaar.

Enkel de boeken met het recyclage- embleempje werden gedrukt op kringlooppapier.

•ADVERTENTIE•

Vakantie in de
FRANSE PYRENEEEN

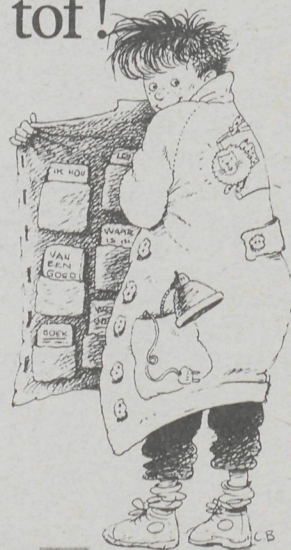
66150 Corsavy

prachtig landhuis L'Andreu:
volle natuur & rust. Kamer
2 pers (ontbijt inkl.) vanaf
540 FF/per week. Ook moge-
lijkheid tot bergwandeltochten
met ezels (geschikt voor
kinderen).

Ingrid Matthys
tel. 00-33688339715.

Gratis folder te verkrijgen
bij Wim Matthys, Johan
Daisnestraat 22, 9000 Gent
tel. 091/25.30.85.

An-Hyp vindt jeugdboeken tof!

AN HYP

SPAARBANK

P U Z Z E L E N

BOEKENPAKKET TE WINNEN

Met behulp van de hieronder gegeven lettergrepen kunnen 20 woorden gevormd worden. Naast de omschrijving is ook het aantal letters gegeven. Bij een juiste oplossing vormen de letters van de eerste en de vijfde verticale rij drie begrippen die in een artikel van deze Milieurama aan bod komen. Opgelet, het woord onderaan de eerste rij loopt door bovenaan rij vijf. De oplossingen dienen ons voor 1 mei te bereiken op volgend adres: Milieurama Puzzelen, Luxemburgstraat 20, 1040 Brussel. U hoeft ons enkel de drie begrippen te laten weten. De winnaar en de juiste oplossing worden bekend gemaakt in de Milieurama van juni.

Lettergrepen: AK/AN/BOUW/BRIEK/BUN/DARM/
DEL/DIG/EEN/EI/EN/GE/GE/GE/GEL/IN/KEL/
KER/KER/KO/LAND/LE/LEN/MIN/NA/NIG/NUT/
REIN/REN/RU/SER/SLOT/STEN/STOR/TAAL/TEN/
TER/TIG/TO/TOIR/TON/TRI/TROT/UIT/UM/VOL/
WAR/YA/ZAAM/ZWIT.

1. Opgewonden	
2. Zilverwit metaal	
3. Naar aanleiding van	
4. Stuk grond	
5. Landbouw	
6. Voordelig	
7. Vaste brandstof	
8. Deel van een plant	
9. Soort slot	
10. Afval dumpen	
11. Limburgse stad	
12. Ingewand	
13. Boomvrucht	
14. Innemend	
15. Onzin	
16. Deel van een schip	
17. Stoep	
18. Saai	
19. Deel van een tijdschrift	
20. Europees land	

Oplossing van het januari/februari-nummer: 1. Dioxine; 2. Ineens; 3. Elektriciteit; 4. Rogge; 5. Effen; 6. Nertsmantel; 7. Landinrichting; 8. Einder; 9. Edelvalk; 10. Dender; 11. Loodverf; 12. Elite; 13. Kernenergie; 14. Kerkhof; 15. Esdoorn; 16. Radium; 17. Dooddoener; 18. Inspektie; 19. Enter; 20. Rijnwijn. De gezochte begrippen: dierenleed, Lekker Dier, intensieve veehouderij. Uit de juiste oplossingen werd Bert De Jonghe uit Oudenaarde als winnaar geloot. Hij zal eerst-
daags een boekenpakket ontvangen.

Dirk Serneels

KALENDER

"Spinsels en Verzinsels" is een expositie over inheemse spinne-soorten georganiseerd door het infocentrum Van Tienhovenmolen nabij Bemelen. Te bezichtigen vanaf 3 april (paasweekend) tot en met 10 juni tijdens de woensdag, donderdag, vrijdag en zon-en feestdagen tussen 10 en 17u. Een deel van de tentoonstelling is afgestemd op kinderen en schoolgaande jeugd. Meer inlichtingen: Infocentrum Van Tienhovenmolen, Gasthuis 2, 6268 NN Bemelen, Tel.: 04407-2372.

Dit jaar viert de Werkgroep Hobokense Polder (WHOP) zijn 10e verjaardag met een kaas en wijnavond op zaterdag 16 april om 19.30u in de zaal Moretus Berkenrodelei 32-36, Hoboken. Prijs: 300 fr. per persoon. Er is mogelijkheid om vooraf de polder te bezoeken: vertrek om 17.00u. aan het station Hoboken Polder.

Op 20 april '88 heeft te Gent een colloquium plaats met als thema "Welke toekomst voor het stadsvervoer?" (toepassing op Gent en andere middelgrote steden). Plaats: Het Pand, Onderbergen, 9000 Gent. Info: Ghent Traffic, tel. 091/22.57.15 (post 2780).

Inschrijving voor vrijdag 15 april op volgend adres: Ghent Traffic, Kortrijksesteenweg 622, 9000 Gent.

Milieu-Overleg Kempen (België) en Knijpkat (Tilburg-Nederland) organiseren een internationale aktiedag naar aanleiding van de tweede verjaardag van Tsjernobyl op zaterdag 23 april.

Bedoeling is vanuit België een karavaan "nukleair afval" over de grens te transporteren, en vanuit Nederland afval naar België over te brengen.

Wie wil meewerken en zijn afkeer van de nukleaire industrie vorm wil geven kan contact opnemen met M.O.K.: Jef Van Eyck, De Merodelei 41, 2300 Turnhout, tel.: 014/41.15.65.

Op 16 april is het 5 jaar geleden dat de Gentse Wielwaal en de Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie zich verenigden in de J.N.M. We herdenken dit op zaterdag 23 april in Theater Symptoom, Reinaertstraat 125 te Gent.

Op het programma:

-een panelgesprek (15.00u - 17.30u) met als thema "jongeren en milieu".

-receptie met enkele korte toespraken en de première van de tentoonstelling Pollution Art (18.00u - 20.00u)

Doorlopend is er een diavoorstelling van de werking van J.N.M., diareeksen over zure neerslag en tropisch regenwoud enz.

Pax Christi Vlaanderen organiseert van 29 april (vanaf 19.00u) tot 1 mei (tot 16.00u) het initiatief "Tussen Zetel en Barrikade".

Men start vanuit 2 invalshoeken; vrede en gerechtigheid ten aanzien van: honger en voeding, milieu en milieubedrijf.

Dit gaat door onder de vorm van een Weekend in het Vormingscentrum Thagaste te Averbode.

Inlichtingen en inschrijvingen: Pax Christi Vlaanderen, Italiëlei 98 A, 2000 Antwerpen, tel.: 03/225.00.22.

ILLUSTRATIES :

Voorpagina: Dominique Van Ackeren; blz. 4, 6, 11, 15, 16, 17, 22, 24, 28, 29, 30.

Foto's: Archief Milieurama: 6, 9, 16, 20, 27.

MILIEURAMA IS HET MAANDBLAD VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU

►REDAKTIE EN ADMINI- STRATIE:

Luxemburgstraat 20
1040 Brussel
tel. 02/514 05 00.

►JAARABONNEMENT:

400 fr. te storten op rek.nr.
001-1475409-18 van de Bond
Beter Leefmilieu v.z.w.
Steunabonnement: 1000 fr.
Buitenland: 550 fr.
Los nummer: 50 fr.

►HOOFDREDAKTEUR:

Dirk Van Melkebeke

►REDAKTIESEKRETARIS & EINDREDAKTEUR:

Geert Van den Broeck

►MEDEWERKERS:

Frank Debois
Luc Goeteyn
Lieve Grauls
Ann Kenis
Bea Lootens
Dirk Rumes
Dirk Serneels
Susy Spruyt
Dominique Van Ackeren
Geert Van den Broeck
Peter Vanhoutte
Luc Vrijdaghs

►LAY-OUT:

Dominique Van Ackeren

►TIKWERK:

Bea Lootens

►VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Dirk Van Melkebeke

►COPYRIGHT:

Overname van artikels wordt
aanbevolen, mits schriftelijke
toelating en bronvermelding.

UITERAARD IS OOK DEZE
MILIEURAMA OP KRING-
LOOPPAPIER GEDRUKT